

PROGRAM OCHRONY ZDROWIA PSYCHICZNEGO POWIATU TARNOGÓRSKIEGO

na lata 2013 - 2015

Tarnowskie Góry, 2012 rok

Spis treści	str.2
Wprowadzenie	str.3
 Rozdział I. Krótka charakterystyka psychiatrycznej opieki ambulatoryjnej i stacjonarnej w Województwie Śląskim	str.8
1. Psychiatryczna opieka ambulatoryjna.....	str.8
2. Psychiatryczna opieka stacjonarna.....	str.9
 Rozdział II. Podmioty działające w dziedzinie ochrony zdrowia psychicznego na terenie Powiatu Tarnogórskiego.....	str.10
1. Charakterystyka Powiatu Tarnogórskiego.....	str.10
2. Aktualny stan osób chorych psychicznie i upośledzonych umysłowo na terenie Powiatu Tarnogórskiego.....	str.11
3. Infrastruktura ochrony zdrowia psychicznego w Powiecie Tarnogórskim.....	str.13
4. System wsparcia i rehabilitacji osób z zaburzeniami psychicznymi w Powiecie Tarnogórskim.....	str.16
5. Analiza stanu istniejącego – słabe i mocne strony Powiatu Tarnogórskiego w obszarze Zdrowia Psychicznego	str.26
 Rozdział III. Program Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Tarnogórskiego na lata 2013 – 2015	str.27
1. Cele, zadania i harmonogram Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Tarnogórskiego na lata 2013 - 2015.....	str.27
 Podsumowanie.....	str.36

- **Załącznik nr 1** Priorytety Promocji Zdrowia Psychicznego Powiatu Tarnogórskiego na lata 2013 - 2015
- **Załącznik nr 2** Program Promocji Zdrowia Psychicznego Powiatu Tarnogórskiego na lata 2013 – 2015
- **Załącznik nr 3** Nakłady na realizację Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Tarnogórskiego na lata 2013 - 2015.

WPROWADZENIE

Samorządy województw, powiatów i gmin znalazły się w gronie podmiotów realizujących Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego. Nowe obowiązki jednostek samorządu terytorialnego określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2010 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego (Dz. U. z 2011 r. Nr 24, poz. 128).

Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego określa strategię działań mających na celu ograniczenie występowania zagrożeń dla zdrowia psychicznego, poprawę jakości życia osób z zaburzeniami psychicznymi i ich bliskich oraz zapewnienie dostępności do świadczeń opieki zdrowotnej realizowanych w latach 2011- 2015.

Główne cele programu

1. Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym.
2. Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym.
3. Rozwój badań naukowych i systemu informacji z zakresu zdrowia psychicznego.

Zakres realizacji celów głównych i szczegółowych to poważne wyzwanie dla wszelkich jednostek.

Różnorodność problemów dotyczących osób z zaburzeniami psychicznymi oraz wprowadzone regulacje prawne spowodowały konieczność dokładnego rozeznania i opracowania niniejszego Programu, który w sposób usystematyzowany obrazuje dotychczasowe działania realizowane przez Powiat i jego jednostki organizacyjne, jak również planowane na lata 2013 - 2015, zgodnie z potrzebami osób, adekwatnie do możliwości organizacyjnych i finansowych.

Przedstawiony Program, jest dokumentem, który zakłada podnoszenie wiedzy i świadomości społecznej w zakresie postrzegania osób z zaburzeniami psychicznymi, budowania lokalnego systemu wsparcia, likwidowania wszelkich barier psychologicznych, społecznych i fizycznych, podjęcia konkretnych działań, wyznaczenia celów na poszczególne lata.

Według definicji Światowej Organizacji Zdrowia, zdrowie psychiczne jest stanem dobrego samopoczucia, w którym człowiek wykorzystuje swoje zdolności, radzi sobie ze stresem w codziennym życiu, wydajnie pracuje oraz jest w stanie wnieść wkład w życie danej wspólnoty.

Raport z 2001 r. Światowej Organizacji Zdrowia pt. „Zdrowie psychiczne, nowe rozumienie, nowa nadzieja”, wśród zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania wymienia jako najczęściej występujące: depresję, schizofrenię, zaburzenia zachowania, zaburzenia związane ze spożywaniem alkoholu i narkotyków oraz samookaleczenia. Według tego raportu większość zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowań powodują interakcje pomiędzy czynnikami biologicznymi, psychologicznymi oraz socjalnymi. Raport WHO zwraca szczególną uwagę na rolę czynników socjalnych w uwarunkowaniu

powstawania zaburzeń psychicznych¹.

W sondażu CBOS z czerwca 2008 r. przeprowadzonym na reprezentatywnej próbie dorosłej ludności Polski, respondenci deklarowali znaczny stopień poczucia zagrożenia zdrowia psychicznego (31% czasami niepokoi się o swoje zdrowie psychiczne) i bardzo częste (72% wskazań) przekonanie, że obecne warunki życia w Polsce są szkodliwe dla zdrowia psychicznego, co wiążali z wieloma czynnikami społecznymi i cywilizacyjnymi (najczęściej z bezrobociem 62%, kryzysem rodziny 53%, biedą 41%, nadużywaniem alkoholu i narkotyków 46%). Około jedna trzecia (36%) ankietowanych przyznała, że ich wiedza o zdrowiu psychicznym jest niewystarczająca i zadeklarowała, że chciałoby bardziej zgłębić tę problematykę. Podobna grupa (33%) była zadowolona ze stanu swojego poinformowania. Prawie jedna czwarta ankietowanych (24%) zadeklarowała, że nie interesuje się tymi sprawami². Dla pojedynczego człowieka zaburzenia psychiczne oznaczają najczęściej utratę pracy, obniżenie statusu ekonomicznego oraz wykluczenie społeczne chorego i często osób z jego rodziny. Zwiększają też ryzyko wystąpienia m.in. przemocy w rodzinie, zaniedbywania dzieci, bezdomności lub samobójstwa. W wymiarze globalnym prowadzą do obniżenia dobrostanu i jakości życia społeczeństwa, stanowią też obciążenie dla gospodarki i finansów publicznych.

Dostępne badania CBOS obrazują również postrzeganie osób chorych w społeczeństwie. Wynika z nich między innymi to, że niedostateczna wiedza w tej dziedzinie często współwystępuje z niechętnymi stereotypami, z tendencją do nieżyczliwego społecznego naznaczania i piętnowania osób chorych psychicznie oraz dystansowania się wobec nich.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (tekst jednolity Dz. U. z 2011 r., Nr 231, poz. 1375 z późn. zm.), ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane. Ponadto, w działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne osoby fizyczne i prawne. W tym aspekcie ochrona zdrowia psychicznego polega w szczególności na:

- promocji zdrowia psychicznego i zapobieganiu zaburzeniom psychicznym,
- zapewnieniu osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,
- kształtowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi, właściwych postaw społecznych, opartych na zrozumieniu, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałaniu dyskryminacji.

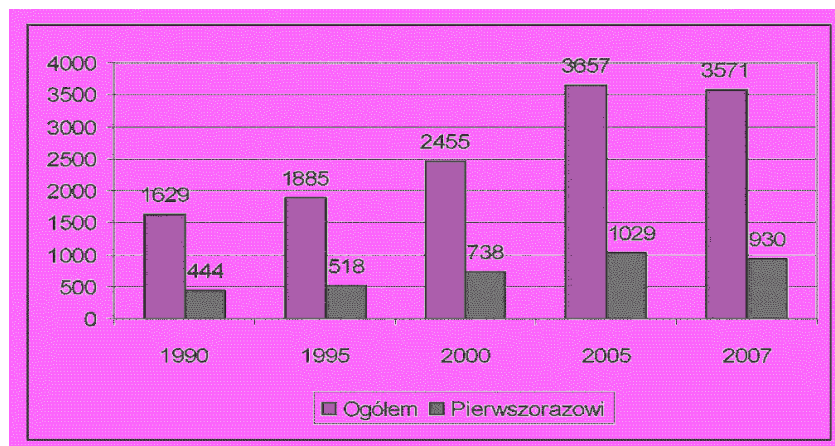
Według charakterystyki zdrowia psychicznego Polaków dokonanej w Rozporządzeniu z dnia 28 grudnia 2010 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego (Dz. U. z 2011r. Nr 24, poz.128) w ciągu 18 lat od roku 1990 do 2007 wskaźnik zaburzeń psychicznych wzrósł o 119% (z 1629 do 3571 na 100 tys. ludności) w opiece ambulatoryjnej i o 50% (z 362 do 542 na 100

1 „Priorytety promocji zdrowia psychicznego w ochronie zdrowia”, Ministerstwo Zdrowia 2011 r.

2 Komunikat z badań CBOS pt. „Polacy o niepokojach, zagrożeniach i oczekiwaniach dotyczących zdrowia psychicznego”, lipiec 2008 r.

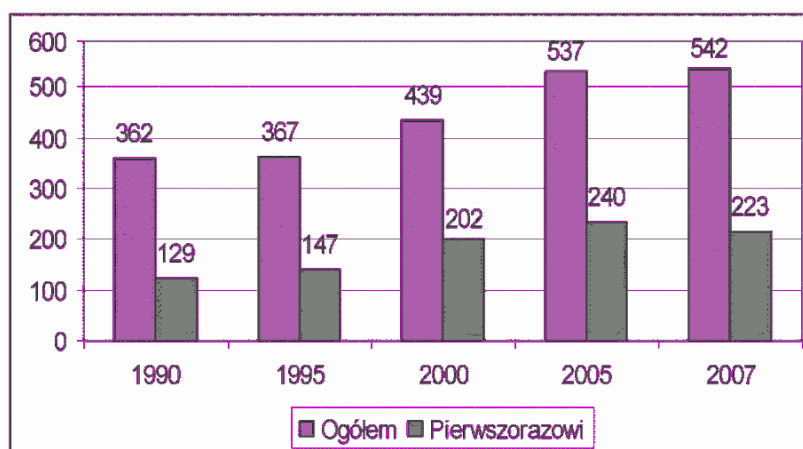
tys. ludności) w opiece stacjonarnej.

Wykres 1. Opieka ambulatoryjna. Leczeni ogółem i po raz pierwszy z zaburzeniami psychicznymi

źródło: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2010 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego. Wskaźnik na 100 tys. ludności

Wykres 2. Opieka stacjonarna. Leczeni ogółem i po raz pierwszy z zaburzeniami psychicznymi.

źródło: Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2010 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego. Wskaźnik na 100 tys. ludności.

W opiece ambulatoryjnej w ciągu 18 lat wystąpił wzrost wszystkich kategorii zaburzeń psychicznych. Zaburzenia psychotyczne w latach 1990 - 2007 wzrosły o 203 %, a zaburzenia niepsychotyczne o 73 %. Najwyższy prawie ośmiokrotny wzrost nastąpił w przypadku zaburzeń spowodowanych używaniem substancji psychoaktywnych, upośledzenia umysłowe wzrosły o 153% a zaburzenia spowodowane używaniem alkoholu o 82 %.

Podobnie jak w opiece ambulatoryjnej również w opiece stacjonarnej we wszystkich analizowanych latach leczono znacznie więcej pacjentów psychotycznych niż niepsychotycznych.

W ciągu 18 lat najwyższy wzrost ponad 3-krotny wystąpił w przypadku zaburzeń spowodowanych używaniem substancji psychoaktywnych, a zaburzenia spowodowane używaniem alkoholu wzrosły o 96%. Wskaźnik psychoz wzrósł o 32 % a zaburzeń niepsychotycznych o 3 %.

Ponieważ zły stan zdrowia psychicznego coraz częściej postrzegany jest jako poważny problem społeczny, Rada Ministrów w/w Rozporządzeniem, ustanowiła jak już wspomniano na wstępie Narodowy Program Zdrowia Psychicznego zgodnie z którym potrzebne jest kompleksowe podejście obejmujące zapewnienie potrzebującym wielostronnego i powszechnie dostępnego leczenia i opieki zdrowotnej, a także działania na rzecz całej ludności, których celem byłoby promowanie zdrowia psychicznego, zapobieganie chorobom psychicznym oraz rozwiązywanie problemów związanych z życiem w środowisku rodzinnym i społecznym.

Jest to pierwszy narodowy program poświęcony tej problematyce, a jego przyjęcie wynika z uznania zdrowia psychicznego za nieodłączny element zdrowia człowieka. Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego realizowany jest przez ministrów: zdrowia, edukacji narodowej, pracy i polityki społecznej, nauki i szkolnictwa wyższego, sprawiedliwości, obrony narodowej oraz spraw wewnętrznych. W jego realizację zaangażowane są również: samorządy województw, powiatów i gmin.

Samorząd Powiatowy na podstawie powyższego Rozporządzenia został zobligowany do opracowania Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego.

Powiatowy program określić ma najbardziej istotne elementy polityki zdrowotnej Powiatu i wyznaczyć kierunki działania w zakresie poprawy stanu zdrowia psychicznego mieszkańców Powiatu, zaspokojenia ich potrzeb zdrowotnych oraz organizacji opieki zdrowotnej.

Opracowany program zawiera propozycję planowanych działań w obszarze zdrowia psychicznego oraz diagnozę aktualnego stanu zdrowia psychicznego mieszkańców Powiatu Tarnogórskiego. Cele i zadania przedstawione w Powiatowym Programie są zgodne z celami i zadaniami określonymi w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia przewidzianymi do realizacji dla powiatów i gmin. Realizacja, ze względu na charakter działań określonych w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego, należeć będzie zarówno do Powiatu, jak i innych podmiotów wykonujących zadania z zakresu zdrowia psychicznego.

Niniejszy Program został opracowany przez **Zespół Koordynujący Opracowanie i Realizację Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Tarnogórskiego**, powołany Uchwałą Nr 194/975/2012 Zarządu Powiatu w Tarnowskich Górach z dnia 3 września 2012 roku w sprawie: *powołania Zespołu Koordynującego Opracowanie i Realizację Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2013 – 2015* w składzie:

1. Andrzej Elwart – Członek Zarządu Powiatu – przewodniczący Zespołu.
2. Ewa Brachaczek – Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Tarnowskich Górach.
3. dr hab. med. Piotr Gorczyca – ordynator oddziału psychiatrycznego Wielospecjalistycznego Szpitala Powiatowego Spółka Akcyjna w Tarnowskich Górach.
4. Izabela Szeliga – dyrektor Domu Pomocy Społecznej „Przyjaźń” w Tarnowskich Górach.
5. Joanna Zięba - Modlińska – pracownik socjalny Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach.
6. Helena Majchrowska – psycholog Powiatowej Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Tarnowskich Górach.
7. Katarzyna Sprycha – psycholog Powiatowej Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Tarnowskich Górach.
8. Aniela Jany - Przewodnicząca Powiatowej Rady Pożytku Publicznego w Tarnowskich Górach.
9. Krzysztofa Winiarska – główny specjalista Biura ds. Osób Niepełnosprawnych Starostwa Powiatowego w Tarnowskich Górach.
10. Katarzyna Wilk – podinspektor Wydziału Zdrowia Spraw Społecznych i Nadzoru Właścicielskiego Starostwa Powiatowego w Tarnowskich Górach.
11. Kazimiera Szczęsny – pracownik II stopnia Wydziału Zdrowia Spraw Społecznych i Nadzoru Właścicielskiego Starostwa Powiatowego w Tarnowskich Górach
12. Urszula Onuchowska – inspektor Wydziału Edukacji Starostwa Powiatowego w Tarnowskich Górach.

Skład Zespołu zapewnia właściwą reprezentację samorządu Powiatu oraz innych podmiotów realizujących zadania z zakresu ochrony zdrowia psychicznego.

Do podstawowych zadań Zespołu Koordynującego należy: opracowanie lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego uwzględniającego potrzeby ludności Powiatu Tarnogórskiego w zakresie zdrowia psychicznego i opieki psychiatrycznej oraz dostosowanie do nich skoordynowanej działalności różnych form pomocy i oparcia społecznego oraz aktywizacji zawodowej na lata 2013 - 2015 oraz realizacja, koordynowanie i monitorowanie Programu.

Rozdział I

Krótką charakterystyka psychiatrycznej opieki ambulatoryjnej i stacjonarnej w Województwie Śląskim

1. Psychiatryczna opieka ambulatoryjna³

W 2010 roku w województwie śląskim funkcjonowało i sprawozdawało 242 jednostek leczenia ambulatoryjnego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, osób uzależnionych od alkoholu oraz innych środków psychoaktywnych (o 6 więcej niż w roku 2009). 151 z nich to poradnie zdrowia psychicznego, 20 poradni zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży, 41 poradni odwykowych (alkoholowych), 11 poradni profilaktyki, leczenia i rehabilitacji osób uzależnionych od substancji psychoaktywnych oraz 19 to poradnie psychologiczne.

Wśród ogółu poradni, najwyższy odsetek – 72,7% stanowią niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej – 26,9% oraz pozostałe 0,4% to inne formy prowadzenia zakładu. 213 poradni (88,0%) udzielało świadczeń w oparciu o podpisane kontrakty z Narodowym Funduszem Zdrowia.

Opiekę leczonym w jednostkach psychiatrycznej opieki ambulatoryjnej zapewniało między innymi: 489 lekarzy (w tym: 450 lekarzy psychiatrów), 405 psychologów, 165 pielęgniarki, 177 specjalistów i instruktorów terapii uzależnień.

Opieką objętych było 176826 osób (łącznie z obserwacjami i współuzależnieniami), którym udzielono 829013 porad (w roku poprzednim 787200 porad), w tym: 500716 porad lekarskich, 201534 porad psychologa i 126763 innych terapeutów. Pracownik socjalny interweniował 3025 razy (o 487 więcej niż w roku poprzednim), w środowisku chorego odbyło się 5959 wizyt (o 2721 mniej niż w roku poprzednim), udzielono 19844 porad telefonicznych, wydano 10222 skierowań do stacjonarnych placówek psychiatrycznych i odwykowych. Psychoterapią indywidualną bądź grupową objętych było 51863 osób.

W 2010 roku z zaburzeniami psychicznymi (bez uzależnień) leczyło się 146009 osób, wśród których 27,6% miało rozpoznanie zaburzeń nerwicowych. Oprócz w/w rozpoznania najczęściej występującymi schorzeniami były: schizofrenia – 12,6%, organiczne zaburzenia psychotyczne – 10,7%, epizody afektywne – 10,2% oraz depresje nawracające i zaburzenia dwubiegunowe – 8,9%.

Po raz pierwszy zarejestrowanych było 36443 pacjentów, którzy stanowili 25,0% leczonych ogółem. Pacjenci pierwszorazowi najczęściej leczyli się z powodu zaburzeń nerwicowych – 36,8%, epizodów afektywnych – 11,4% i organicznych zaburzeń psychotycznych – 8,0%. 61,6% i 54,4%).

Wśród pacjentów psychiatrycznej opieki ambulatoryjnej 22024 osób, to pacjenci leczeni z zaburzeniami spowodowanymi używaniem alkoholu, z tego 10095 to osoby leczone po raz pierwszy. Aż u 86,3% leczonych ogółem pacjentów stwierdzono zespół uzależnienia.

Na 100 tys. ludności województwa śląskiego 475,1 osób to leczeni z powodu zaburzeń spowodowanych używaniem alkoholu (w roku poprzednim 491,8 osoby).

Mężczyzn leczyło się ponad trzykrotnie więcej aniżeli kobiet. Mężczyźni stanowili aż 75,1% ogólnej liczby leczonych.

³ Raport „Zdrowie psychiczne mieszkańców województwa śląskiego w 2010 roku”, Śląski Urząd Wojewódzki, Wydział Nadzoru nad systemem opieki zdrowotnej. <http://www.katowice.uw.gov.pl/>

Najczęściej z zaburzeniami spowodowanymi używaniem alkoholu leczyli się pacjenci w grupie wiekowej 30-64 lata (84,6%).

W 2010 roku z zaburzeniami spowodowanymi używaniem środków psychoaktywnych leczyło się 3475 osób. Pacjenci pierwszorazowi stanowili aż 47,2% leczonych ogółem.

Główną przyczyną leczenia pacjentów były zaburzenia zachowania spowodowane naprzemiennym przyjmowaniem kilku substancji psychoaktywnych (43,5%).

Współczynnik leczonych ogółem na 100 tys. ludności wynosił 75,0 (w roku poprzednim 74,5).

Mężczyźni częściej aniżeli kobiety leczyli się z powodu zaburzeń spowodowanych używaniem środków psychoaktywnych. Mężczyźni stanowili 64,8% ogółu leczonych, podczas gdy kobiety 35,2%.

2. Psychiatryczna opieka stacjonarna⁴

Na terenie województwa śląskiego w roku 2010 funkcjonowało 20 zakładów stacjonarnej psychiatrycznej opieki stacjonarnej, w tym: 8 szpitali psychiatrycznych, 5 ośrodków leczenia odwykowego oraz 7 ośrodków rehabilitacji dla narkomanów. Spośród 20 podmiotów - 9 stanowiły niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej.

W roku 2010 zakłady psychiatrycznej opieki stacjonarnej zatrudniały ogółem 208 lekarzy (w tym 10 lekarzy psychiatrów I-ego stopnia i 124 lekarzy psychiatrów II-ego stopnia), 862 pielęgniarki, 121 psychologów, 93 specjalistów uzależnień, 42 instruktorów terapii uzależnień, 90 terapeutów zajęciowych, 20 pracowników socjalnych oraz 13 innych terapeutów.

W zakładach psychiatrycznej opieki stacjonarnej dostępnych dla pacjentów było 2904 łóżek (mniej o 119 łóżek w porównaniu do roku 2009), natomiast wskaźnik łóżek na 10000 ludności wynosił 6,3 (w roku 2009 – 6,5). Dodatkowo dostępnych było 522 łóżek w oddziałach psychiatrycznych szpitali ogólnych.

W roku 2010 w zakładach stacjonarnej opieki psychiatrycznej leczonych było 26120 osób, co w skali województwa stanowi spadek o 1030 leczonych w stosunku do roku poprzedniego, wskaźnik leczonych na 10000 ludności wynosił 56,3 (w 2009 r. – 58,5).

Średnie wykorzystanie łóżek w zakładach psychiatrycznej opieki stacjonarnej w roku 2010 wyniosło: w dniach – 341,14 dni (w 2009 roku 332,14), w procentach – 93% (w 2009 roku 91%). Średni czas pobytu w zakładzie wynosił 37,5 dni, natomiast w poprzednim roku 38 dni.

4 Raport „Zdrowie psychiczne mieszkańców województwa śląskiego w 2010 roku”, Śląski Urząd Wojewódzki, Wydział Nadzoru nad systemem opieki zdrowotnej. <http://www.katowice.uw.gov.pl/>

Rozdział II

Podmioty działające w dziedzinie ochrony zdrowia psychicznego na terenie Powiatu Tarnogórskiego

1. Charakterystyka Powiatu Tarnogórskiego

Powiat Tarnogórski to powiat ziemski. Położony jest w południowo-zachodniej Polsce, w północno-zachodniej części województwa śląskiego i Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego (GOP). Siedzibą Powiatu Tarnogórskiego jest miasto Tarnowskie Góry. Powiat sąsiaduje z miastami na prawach powiatu: Bytomiem, Gliwicami, Piekarami Śląskimi, Zabrzem oraz powiatami ziemskimi: będzińskim, gliwickim, lublinieckim, myszkowskim (Województwo Śląskie), a także strzeleckim (Województwo Opolskie).

W skład powiatu wchodzi:

- gminy miejskie: Kalety, Miasteczko Śląskie, Radzionków, Tarnowskie Góry
- gminy wiejskie: Krupski Młyn, Ożarowice, Świerklaniec, Tworóg, Zbroslawice

Powiat Tarnogórski obejmuje powierzchnię 644 km². Mieszka w nim 137 917 osób (w tym 71010 kobiet i 66907 mężczyzn). Obszar bardzo silnie zaludniony (214 mieszk. na km²) i zurbanizowany (68,7% ludności w miastach). Liczba ludności przypadająca w Powiecie na jeden zakład opieki zdrowotnej wyniosła w 2010 roku 1768 osób.⁵

⁵ Dane z GUS, Urząd Statystyczny w Katowicach, dane za rok 2010.

2. Aktualny stan osób chorych psychicznie i upośledzonych umysłowo na terenie Powiatu Tarnogórskiego

Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego do osób z zaburzeniami psychicznymi zaliczamy osoby:

- 1) chore psychiczne (wykazujące zaburzenia psychotyczne),
- 2) upośledzone umysłowo,
- 3) wykazujące inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym.

Tabela 3. Osoby zaliczone do osób niepełnosprawnych prawomocnym orzeczeniem lub wyrokiem sądu z uwzględnieniem przyczyny niepełnosprawności, wieku oraz płci w Powiecie Tarnogórskim (wydane orzeczenia)

1. Liczba osób według symbolu przyczyny niepełnosprawności 02-P Choroby Psychiczne						
Powiat	Do 3 lat	4-7 lat	8-16 lat	Dziewczynki	Chłopcy	Ogółem
tarnogórski	3	11	46	12	48	60
2. Liczba osób według symbolu przyczyny niepełnosprawności 01-U Upośledzenia Umysłowe						
tarnogórski	11	12	37	22	38	60

Źródło: Dane z Biura ds. Osób Niepełnosprawnych Starostwa Powiatowego w Tarnowskich Górach, dane obejmują okres I kwartał 2010 roku – I kwartał 2012 roku, wydane orzeczenia.

Tabela 4. Osoby zaliczone do osób niepełnosprawnych prawomocnym orzeczeniem (o stopniu niepełnosprawności lub orzeczeniem o wskazaniach do ulg i uprawnień) lub wyrokiem sądu z uwzględnieniem przyczyny niepełnosprawności, wieku oraz płci w Powiecie Tarnogórskim (wydane orzeczenia)

1. Liczba osób według symbolu przyczyny niepełnosprawności 02-P Choroby Psychiczne						
Powiat	16-25	26-40 lat	41-59 lat	60 lat i więcej	Kobiety	Mężczyźni
tarnogórski	38	60	124	60	145	137
2. Liczba osób według symbolu przyczyny niepełnosprawności 01-U Upośledzenia Umysłowe						
tarnogórski	57	37	37	3	42	92

Źródło: Dane z Biura ds. Osób Niepełnosprawnych Starostwa Powiatowego w Tarnowskich Górach, dane obejmują okres I kwartał 2010 roku – I kwartał 2012 roku, wydane orzeczenia.

Tabela 5. Osoby zaliczone do osób niepełnosprawnych prawomocnym orzeczeniem (o stopniu niepełnosprawności lub orzeczeniem o wskazaniach do ulg i uprawnień) lub wyrokiem sądu z uwzględnieniem przyczyny niepełnosprawności, stopnia niepełnosprawności, poziomu wykształcenia w Powiecie Tarnogórskim (wydane orzeczenia)

1. Liczba osób według symbolu przyczyny niepełnosprawności 02-P Choroby Psychiczne								
Powiat	Znaczny	Umiarkowany	Lekki	Mniej niż podstawowe	Podstawowe i gimnazjalne	zasadnicze	Średnie	wyższe
tarnogórski	58	130	94	23	88	96	67	8
2. Liczba osób według symbolu przyczyny niepełnosprawności 01-U Upośledzenia Umysłowe								
tarnogórski	61	46	27	57	43	32	2	0

Źródło: Dane z Biura ds. Osób Niepełnosprawnych Starostwa Powiatowego w Tarnowskich Górach, dane obejmują okres I kwartał 2010 roku – I kwartał 2012 roku, wydane orzeczenia.

Tabela 6. Osoby zaliczone do osób niepełnosprawnych prawomocnym orzeczeniem (o stopniu niepełnosprawności lub orzeczeniem o wskazaniach do ulg i uprawnień) lub wyrokiem sądu z uwzględnieniem przyczyny niepełnosprawności, według zatrudnienia w Powiecie Tarnogórskim (wydane orzeczenia)

1. Liczba osób według symbolu przyczyny niepełnosprawności 02-P Choroby Psychiczne		
Powiat	pracujący	Niepracujący
tarnogórski	55	227
2. Liczba osób według symbolu przyczyny niepełnosprawności 01-U Upośledzenia Umysłowe		
tarnogórski	10	124

Źródło: Dane z Biura ds. Osób Niepełnosprawnych Starostwa Powiatowego w Tarnowskich Górach, dane obejmują okres I kwartał 2010 roku – I kwartał 2012 roku, wydane orzeczenia.

Jak wynika z powyższych tabel najliczniejszą grupę osób z chorobami psychicznymi, w tym: zaburzeń psychotycznych, zaburzeń nastroju począwszy od zaburzeń o umiarkowanym stopniu nasilenia, utrwalonych zaburzeń lękowych o znacznym stopniu nasilenia, zespołów otępiennych (kod 02-P) w Powiecie Tarnogórskim stanowią osoby w wieku 41 - 59 lat. W kategoriach wiekowych podział ze względu na płeć rozkłada się tu niemal jednakowo. Najliczniejszą z kolei grupę osób z upośledzeniem umysłowym (kod 01-U) stanowią mężczyźni w wieku 16 - 25 lat. W Powiecie Tarnogórskim jest 60 dzieci z orzeczoną chorobą psychiczną i tyle samo dzieci z orzecznym upośledzeniem umysłowym, gdzie w obydwu grupach liczną przewagę stanowią chłopcy (odpowiednio 48 z chorobami psychicznymi i 38 z upośledzeniem umysłowym).

Tabela 7. Chorzy (osoby) leczeni z zaburzeniami psychicznymi (bez uzależnień) w jednostkach psychiatrycznej opieki ambulatoryjnej w 2010 roku.

Wyszczególnienie	Leczeni ogółem	Leczeni po raz pierwszy
Powiat Tarnogórski	3017,8	536,5

Współczynnik na 100 tys. ludności

Źródło: Raport „Psychiatryczna opieka w województwie śląskim” <http://www.katowice.uw.gov.pl/> Opracowany na podstawie sprawozdania MZ-15 Roczne sprawozdanie z działalności jednostki leczenia ambulatoryjnego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, osób uzależnionych od alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych, wg lokalizacji placówek udzielających świadczeń zdrowotnych.

3. Infrastruktura ochrony zdrowia psychicznego w Powiecie Tarnogórskim

Na terenie Powiatu Tarnogórskiego funkcjonuje **NZOZ Szpital im. dr B. Hagera w Tarnowskich Górach utworzony przez Wielospecjalistyczny Szpital Powiatowy Spółka Akcyjna w Tarnowskich Górach**. Szpital zlokalizowany jest w spokojnej zielonej części Tarnowskich Gór. Jako jedyny w powiecie oferuje bogatą i różnorodną opiekę medyczną w zakresie pełnej diagnostyki, zabiegów, leczenia zachowawczego i operacyjnego. W 13 oddziałach szpitalnych oraz w przyszpitalnych poradniach specjalistycznych dokonywane są procesy leczenia z najwyższą starannością w oparciu o wdrożony i certyfikowany system zarządzania jakością ISO 9001.

W skład struktury organizacyjnej szpitala wchodzi następujące Oddziały: Pediatriczny, Internistyczny I i II, Neurologiczny, Okulistyczny, Otorinolaryngologiczny, Ginekologiczno - Położniczy, Noworodkowy, Urologiczny, Chirurgii, Anestezjologii i Intensywnej Terapii, Psychiatryczny oraz Szpitalny Oddział Ratunkowy.

Szpital aktywnie działa w zakresie propagowania zdrowego trybu życia, czego wyrazem jest posiadanie statusu szpitala promującego zdrowie.

Oddział psychiatryczny⁶ zlokalizowany jest w pawilonach przy budynku głównym szpitala przy ul. Pyskowskiej 47 - 51. Tel. 32/285 43 58. Oddział posiada 60 łóżek (odcinek męski i żeński). Jest oddziałem wieloprofilowym, przyjmuje wszystkie przypadki zaburzeń psychicznych i uzależnień, ze szczególnym uwzględnieniem lekoopornych psychoz endogennych oraz powikłanych zespołów abstynencyjnych. Specjalizuje się również w leczeniu somatogennych zaburzeń psychicznych. Jest jedynym oddziałem klinicznym w strukturach szpitala współpracującym ze Śląskim Uniwersytetem Medycznym w Katowicach.

W ramach Szpitala czynne są przyszpitalne Poradnie Specjalistyczne świadczące pomoc osobom chorym psychicznie:

1. Poradnia Zdrowia Psychicznego
2. Poradnia Zdrowia Psychicznego dla dzieci i młodzieży

⁶ Dane pochodzą z strony internetowej WSP S.A. - <http://www.wspsa.pl/>, oraz z Statutu NZOZ szpital im. dr. B. Hagera w Tarnowskich Górach- pismo SZS/Z 8022-10/2010

3. Poradnia Leczenia Nerwic

Zakład Pulmonologii w Tarnowskich Górach ul. Lipowa 3 , Tel. 032-285 60 06, świadczy usługi medyczne w ramach stacjonarnej opieki medycznej. Na oddziale Chorób Płuc Zakładu Pulmonologii hospitalizowanych jest rocznie średnio około 1500 pacjentów ze schorzeniami dróg oddechowych. W głównej mierze są to chorzy na przewlekłą chorobą płuc, astmą oskrzelową, rozstrzeniami oskrzeli, różnymi postaciami chorób śródmiąższowych w tym pylicą płuc, zapalenia płuc i opłucnej, choroby nowotworowe, a także ciężkie postacie niewydolności oddechowej będące ich następstwem.

Przy w/w Zakładzie czynna jest **Poradnia antynikotynowa**⁷, w ramach której leczone są schorzenia:

- Organiczne zaburzenia psychiczne włącznie z zespołami objawowymi
- Zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania spowodowane używaniem środków (substancji) psychoaktywnych
- Schizofrenia, zaburzenia typu schizofrenii (schizotypowe) i urojeniowe
- Zaburzenia nastroju (afektywne)
- Zaburzenia nerwicowe, związane ze stresem i pod postacią somatyczną (somatoform)
- Zespoły behawioralne związane z zaburzeniami fizjologicznymi i czynnikami fizycznymi
- Zaburzenia osobowości i zachowania dorosłych
- Zaburzenia rozwoju psychicznego (psychologicznego)
- Zaburzenia zachowania i emocji rozpoczynające się zwykle w dzieciństwie i w wieku młodzieńczym
- Nieokreślone zaburzenia psychiczne
- Symptomy i objawy chorobowe dotyczące poznawania, postrzegania, stanu emocjonalnego oraz zachowania

Zakład leczniczo - wychowawczy dla dzieci prowadzony przez Zgromadzenie C.M.B. ul. Zakładowa 8, 42-690 Wojska, kontakt: (32) 285-75-94, (32) 285-75-94 zlwwojaska@wp.pl, Pomoc skierowana jest do dzieci z encefalopatią wczesnodziecięcą oraz zaburzeniami zachowania i emocji tzw. ADHD. Formy oferowanej pomocy:

- rehabilitacja lecznicza i społeczna,
- pielęgnacja i opieka,
- badania i porady lekarskie,
- działania profilaktyczne,
- terapia zajęciowa, zajęcia sportowe

Ośrodek rehabilitacyjny dla dzieci Kamieniec - Zbroślawice ul. Polna 2, Tel. (32) 233-78-77, (32) 233-78-19 olrkamieniec@vp.pl. Pomoc Ośrodka skierowana jest do dzieci ze schorzeniami dolnych dróg oddechowych, nawracających zapaleniami oskrzeli, stanach po zapaleniu płuc, z astmą

⁷ Dane z strony internetowej www.sluzbazdrowia.pl

oskrzelową, mukowiscydozą oraz dzieci i młodzieży ze schorzeniami psychiatrycznymi (upośledzenie umysłowe, zaburzenia psychiczne, zaburzenia nastroju).

Zespół dziennych ośrodków rewalidacyjno - edukacyjno wychowawczych i rehabilitacyjnych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej w Radzionkowie Plac Jana Pawła II/4, Tel. (32) 286-65-31, (32) 387-15-85, (32) 387-15-86, (32) 286-65-31, zdorewir@wp.pl. Pomoc skierowana jest do dzieci i młodzieży, których stan neurorozwojowy wymaga intensywnego usprawniania – intensywnej stymulacji mózgu m.in. w przebiegu schorzeń:

- zaburzenia rozwoju psychoruchowego,
- mózgowe porażenie dziecięce,
- inne dysfunkcje w następstwie uszkodzenia O.U.N. na różnych etapach rozwoju,
- dysfunkcje różnego pochodzenia obwodowego układu nerwowego,
- inne dysfunkcje układu ruchu (w tym wady postawy).

Specjalistyczne usługi zdrowotne na terenie Powiatu Tarnogórskiego realizowane są przez **Poradnie Zdrowia Psychicznego**. Na terenie Powiatu Tarnogórskiego funkcjonują następujące Poradnie Zdrowia Psychicznego :

1. Poradnia Zdrowia Psychicznego czynna przy NZOZ „OKULAP”, ul. Jana Kużaja 57/107, 41-922 Radzionków, Tel. (032) 289 41 67.
2. Poradnia psychiatryczna czynna przy NZOZ PROMED SP. Z O.O., ul. Zwycięstwa 15, 42-624 Tąpkowice, Tel. 032 285 72 79.
3. Poradnia Zdrowia Psychicznego czynna przy NZOZ ANIMED, ul. Piłsudskiego 9a, 42-600 Tarnowskie Góry, Tel. 032 285 57 61.
4. Poradnia psychiatryczna czynna przy Prywatnej Poradni Wielospecjalistycznej, ul. Sienkiewicza 43, 41-922 Radzionków, Tel. 032 289 07 35.
5. Poradnia Zdrowia Psychicznego, Poradnia Leczenia Nerwic, Poradnia Uzależnień i Współuzależnień od alkoholu czynne przy Przychodni Specjalistycznej Nr 1 i Nr 2, ul. Piłsudskiego 16, 42-600 Tarnowskie Góry, Tel. 032 285 30 61.
6. w/w Poradnie czynne przy Wielospecjalistycznym Szpitalu Powiatowym S.A., ul. Pyskowska 47-51, 42-612 Tarnowskie Góry, Tel. 032 384 54 20.
7. Poradnia Zdrowia Psychicznego czynna przy NZOZ "BI - MED" ul. Mickiewicza 8, 42-600 Tarnowskie Góry, Tel. 285 80 80, 381 75 80.

Poza poradniami, wchodzącymi w strukturę organizacyjną niepublicznych zakładów opieki zdrowotnej finansowanych przez NFZ, funkcjonuje również:

Tarnogórski Ośrodek Terapii Uzależnień, Profilaktyki i pomocy Psychologicznej „TO-TU” SP ZOZ⁸ ul. Karłuszowiec 11, Tel. 796 00 01-2 w ramach którego funkcjonują:

- Dzienny oddział leczenia uzależnienia od alkoholu i środków psychoaktywnych,
- Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu,

8 Informator dla osób niepełnosprawnych, <http://www.skrzydlapowiatu.tarnogorski.pl/>

- Poradnia Leczenia Nerwic,
- Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży,

Jest to jedyny tego typu Ośrodek w naszym Powiecie. Ośrodek pracuje przez 5 dni w tygodniu. Pacjenci korzystają zarówno z psychoterapii indywidualnej, jak i grupowej na miejscu oraz mają możliwość uzyskania porady telefonicznej.

4. System wsparcia i rehabilitacji osób z zaburzeniami psychicznym w Powiecie Tarnogórskim

Istotnym elementem pomocy społecznej jest infrastruktura wspomagająca zabezpieczenie potrzeb osób niepełnosprawnych, wymagających pomocy w codziennym funkcjonowaniu, w celu eliminowania osamotnienia, nieporadności i izolacji społecznej w sferze życia codziennego, nauki i pracy.

W systemie wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi w Powiecie Tarnogórskim funkcjonują następujące instytucje:

➤ Domy Pomocy Społecznej (DPS):

- Dom Pomocy Społecznej w Tarnowskich Górach dla przewlekle psychicznie chorych kobiet. Prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia Św. Karola Boromeusza. Liczba miejsc – 62, ul. Gliwicka 22, 42-600 Tarnowskie Góry tel./fax: 032 285 37 85 e-mail: dpstg@wp.pl.
- Dom Pomocy Społecznej „Przyjaźń” dla osób przewlekle somatycznie chorych. Liczba miejsc – 130, ul. Włoska 24, 42-612 Tarnowskie Góry tel./fax: 032 285 58 98 e-mail: dps.przyjazn@wp.pl.
- Dom Pomocy Społecznej w Zbrostawicach dla dorosłych niepełnosprawnych mężczyzn. Prowadzony przez Ojców Kamilianów. Liczba miejsc – 95, ul. Wolności 34, 42-674 Zbrostawice tel./fax: 032 233 70 42 e-mail: dps@wieszowa.pl.
- Dom Pomocy Społecznej w Nakle Śląskim dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie oraz dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie. Prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia Św. Karola Boromeusza. Liczba miejsc – 60, ul. Główna 8, 42-620 Nakło Śląskie tel./fax: 032 284 32 34 e-mail: dpsnaklo@wp.pl.
- Dom Pomocy Społecznej w Miedarach dla dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie mężczyzn. Liczba miejsc – 54, ul. Zamkowa 7, 42-676 Miedary tel./fax: 032 233 71 28 e-mail: dps-miedary@pvd.pl.
- Dom Pomocy Społecznej w Łubiu dla osób przewlekle psychicznie chorych. Liczba miejsc – 68, ul. Pyskowska 34, 42-674 Łubie tel. 032 233 12 11 fax. 032 233 12 24, e-mail: dpslubie@neostrada.pl.

➤ **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach (PCPR)⁹**

Jednostka organizacyjna Powiatu – główny realizator zadań Powiatu z zakresu rehabilitacji społecznej na rzecz osób niepełnosprawnych (w tym upośledzonych umysłowo) oraz placówka świadcząca poradnictwo specjalistyczne dla osób dorosłych, dzieci i młodzieży.

PCPR w Tarnowskich Górach w ramach realizacji Projektu „Skrzydła Powiatu” – rozwój i promocja aktywnej integracji społecznej i zawodowej mieszkańców Powiatu Tarnogórskiego” (projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego) udzieliło wsparcia w 2010 roku 50 osobom niepełnosprawnym, w tym 8 osobom z zaburzeniami psychicznymi. Natomiast w roku 2011 było to 47 osób niepełnosprawnych, które skorzystały z proponowanych form wsparcia, w tym 12 osób z zaburzeniami psychicznymi.

W ramach w/w Projektu osoby niepełnosprawne (w tym z zaburzeniami psychicznymi) skorzystały z następujących form wsparcia w ramach aktywnej integracji:

- zajęcia rehabilitacyjne,
- konsultacje z doradcą zawodowym,
- warsztaty z trenerem pracy,
- kurs/szkolenie,
- konsultacja z psychologiem,
- warsztaty psychologiczne,
- spotkanie konsultacyjne z psychiatrą,
- warsztat wyjazdowy,
- grupy samopomocowe.

Osobom niepełnosprawnym, w tym z zaburzeniami psychicznymi, PCPR udziela pomocy w ramach rehabilitacji społecznej dofinansowanej ze środków PFRON. Z dofinansowania:

- do likwidacji barier architektonicznych, technicznych i komunikowania się w 2010 roku skorzystało 111 osób niepełnosprawnych (w tym z zaburzeniami psychicznymi), natomiast w roku 2011 – 65 osób,

- do uczestnictwa w turnusie rehabilitacyjnym dla osób niepełnosprawnych w 2010 roku skorzystały 34 osoby niepełnosprawne (w tym z zaburzeniami psychicznymi), natomiast w 2011 roku - 43 osoby,

- zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze w 2010 roku skorzystało 146 osób niepełnosprawnych (w tym z zaburzeniami psychicznymi), natomiast w 2011 roku – 242 osoby.

W ramach PCPR w Tarnowskich Górach funkcjonuje Punkt Konsultacyjny dla osób poszkodowanych w wyniku przestępstw i przemocy (czynny w poniedziałki w godzinach od 13 - 15) oraz Punkt Interwencji Kryzysowej.

⁹ Dane pochodzą z informacji PCPR w Tarnowskich Górach przygotowanej w celu opracowania Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego oraz strony internetowej <http://www.pcpr.tarnogorski.pl/>

➤ **Punkt Interwencji Kryzysowej (PIK)¹⁰**

Na terenie Powiatu Tarnogórskiego działa Punkt Interwencji Kryzysowej prowadzony przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach, ul. Sienkiewicza 16, pokój 201 tel. 032 381 84 73 (telefon czynny w godzinach spotkań od godz. 16 do godz. 19)

Punkt Interwencji Kryzysowej udziela pomocy osobom (w tym również osobom z zaburzeniami psychicznymi) i rodzinom przeżywającym różnego typu kryzysy i trudne sytuacje życiowe (np. klęska żywiołowa lub ekologiczna, zdarzenia losowe, kryzysy normatywne, przemoc domowa). Z usług PIK korzystają wszystkie osoby i rodziny potrzebujące pomocy bez względu na wiek, płeć, wykształcenie czy sytuację materialną. Zatrudnieni w Punkcie specjaliści podejmują działania, których celem jest przywrócenie równowagi psychicznej i przezwyciężenie sytuacji kryzysowej. Pomocy w Punkcie udzielają: pracownik socjalny, psycholog i prawnik.

Do zadań Punktu należy udzielenie doraźnej, krótkoterminowej pomocy osobom dorosłym, dzieciom oraz rodzinom znajdującym się w sytuacji kryzysowej bądź trudnej i obejmuje m.in.:

- diagnozę sytuacji kryzysowej,
- natychmiastową pomoc psychologiczną,
- zapewnienie rodzinie wsparcia emocjonalnego,
- dostarczenie rodzinie informacji o instytucjach, które mogą udzielić pomocy,
- porady prawne w zakresie np. przemocy w rodzinie, alimentów, pozwu o rozwód, separacji itp.

Pomoc udzielana jest od poniedziałku do piątku w godz. 16.00 – 19.00.

W 2011 roku działalnością Punktu Interwencji Kryzysowej objęto 119 osób. Działalność Punktu Interwencji Kryzysowej jest współfinansowana przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

➤ **Warsztaty Terapii Zajęciowej (WTZ)¹¹**

Warsztat terapii zajęciowej jest wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówką stwarzającą osobom niepełnosprawnym (m.in. upośledzonym umysłowo) niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.

Na terenie Powiatu Tarnogórskiego funkcjonują dwa Warsztaty Terapii Zajęciowej, są to:

- Warsztat Terapii Zajęciowej przy Salezjańskim Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. św. Jana Bosko. Przeznaczony dla 40 uczestników (warsztat powstał w marcu 2000 r.)

Kierownik Warsztatu: Ks. mgr Janusz Kamiński

Adres: 42-604 Tarnowskie Góry, ul. Śniadeckiego 1, tel./fax: 32 39 32 361

e-mail: wtzrepty@wp.pl, www.sosw.prv.pl

- Warsztat Terapii Zajęciowej prowadzony przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Śląski Oddział Regionalny z siedzibą w Katowicach, ul. Pocztowa 16. Przeznaczony dla 30 uczestników (warsztat

¹⁰ Dane pochodzą z informacji PCPR w Tarnowskich Górach przygotowanej w celu opracowania Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego oraz z strony internetowej <http://www.pcpr.tarnogorski.pl/>

¹¹ Dane pochodzą z informacji PCPR w Tarnowskich Górach przygotowanej w celu opracowania Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego oraz z strony internetowej <http://www.pcpr.tarnogorski.pl/>

powstał w grudniu 2005 r.)

Kierownik Warsztatu: mgr Ilona Samorodny

Adres: 42-660 Kalety-Drutarnia, ul. Szkolna 8, tel./fax: 34 35 27 377

e-mail: wtz.kalety@op.pl

Uczestnikami zajęć warsztatowych są osoby posiadające orzeczenia o stopniu niepełnosprawności ze wskazaniem do rehabilitacji w warsztacie terapii zajęciowej.

Podopieczni objęci są specjalistyczną opieką i mają możliwość rozwijania własnych psychofizycznych sprawności. WTZ jest placówką pobytu dziennego, czynną od poniedziałku do piątku.

Zajęcia w Warsztacie przygotowują uczestników do życia w środowisku społecznym oraz rozwijają podstawowe i specjalistyczne umiejętności zawodowe, umożliwiające podjęcie pracy zarobkowej lub szkolenia zawodowego.

W ramach terapii podopieczni uczą się samodzielności, aktywności i odpowiedzialności za własne postępowanie (każdy z uczestników realizuje indywidualny program rehabilitacji i terapii opracowany z uwzględnieniem indywidualnych możliwości fizycznych i psychicznych danej osoby).

Uczestnikami WTZ w Kaletach w roku 2010 było łącznie 30 osób niepełnosprawnych, w tym 21 osób z zaburzeniami psychicznymi. W roku 2011 liczba ta nie uległa zmianie. Osoby niepełnosprawne uczestniczyły w zajęciach w następujących pracowniach: gospodarstwa domowego, komputerowej, technicznej, zoologicznej, ogrodniczej, artystycznej.

Uczestnikami WTZ w Tarnowskich Górach w roku 2010 było łącznie 40 osób, w tym 31 osób z zaburzeniami psychicznymi. W roku 2011 liczba uczestników niepełnosprawnych nie uległa zmianie (40 osób), natomiast liczba osób z zaburzeniami psychicznymi wzrosła do 33. Osoby niepełnosprawne uczestniczyły w zajęciach w następujących pracowniach: arteterapii, komputerowo-edukacyjnej, rękodzieła, teatralno-muzycznej, gospodarstwa domowego, krawieckiej, ogrodnictwo-florystycznej, techniczno-ślusarskiej oraz dodatkowo uczestnicy mogli skorzystać z rehabilitacji ruchowej.

Pracownicy WTZ czynnie współpracują z rodzinami lub opiekunami uczestników niosąc np. pomoc w rozwiązywaniu spraw dotyczących problemów rodziny, zdrowia uczestników Warsztatu i zmniejszających skutki ich niepełnosprawności, udzielają informacji o możliwościach otrzymania pomocy finansowej ze środków PFRON i oferują pomoc w przygotowywaniu stosownych wniosków. Działalność WTZ finansowana jest ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (90%) i Powiatu Tarnogórskiego (10%).

➤ **Powiatowa Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Tarnowskich Górach (PPPP)¹²**

Na terenie naszego Powiatu jako placówka specjalistyczna działa Powiatowa Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w siedzibie przy ul. Sienkiewicza 8 w Tarnowskich Górach oraz w siedzibie przy ul. Sikorskiego 7b w Radzionkowie.

¹² Dane pochodzą z informacji Powiatowej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Tarnowskich Górach przygotowanej w celu opracowania Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego oraz z strony internetowej

Poradnia jest jedyną tego typu placówką oświatową w Powiecie służącą pomocą psychologiczno - pedagogiczną, logopedyczną a także w zakresie wyboru kierunku kształcenia i zawodu dzieciom i młodzieży, uczęszczającym do placówek oświatowych mających siedzibę na terenie Powiatu Tarnogórskiego oraz ich rodzicom, opiekunom i nauczycielom.

Poradnia jest placówką ogólnodostępną, a korzystanie z jej usług jest dobrowolne i nieodpłatne.

Poradnia udziela pomocy w zakresie:

- diagnozy i terapii dzieci z dysfunkcjami rozwojowymi w wieku od urodzenia do podjęcia obowiązku szkolnego,
- diagnozy dzieci i młodzieży w wieku szkolnym (do ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej) z problemami edukacyjnymi, wychowawczymi, emocjonalnymi, z deficytami rozwojowymi, niepełnosprawnym,
- poradnictwa dla uczniów, rodziców, opiekunów i nauczycieli dzieci z wyżej wymienionymi problemami,
- terapii dzieci i młodzieży, terapii rodzin, pomocy psychologicznej w sytuacjach kryzysowych,
- profilaktyki niepowodzeń szkolnych i niedostosowania społecznego oraz promocji zdrowia,
- poradnictwa dotyczącego wyboru kierunku kształcenia i zawodu,
- diagnozy i terapii zaburzeń mowy, poradnictwa dla rodziców i nauczycieli dzieci z zaburzeniami mowy.

Poradnia współpracuje z instytucjami i placówkami świadczącymi poradnictwo i pomoc dzieciom i młodzieży oraz ich rodzicom, opiekunom i nauczycielom. Poradnia prowadzi działalność informacyjną i edukacyjną dla placówek oświatowych i środowiska lokalnego w zakresie działań wspierających rozwój dziecka i rodziny (prelekcje, warsztaty, grupy wsparcia dla rodziców, pedagogów, logopedów, Dzień Bezpłatnej Diagnozy Logopedycznej, udział w konferencjach i przedsięwzięciach na rzecz dzieci i młodzieży – Zespoły Interdyscyplinarne przy PCPR, OPS, Targi Edukacyjne itp.). W roku szkolnym 2011/2012 Poradnia przyjęła indywidualnie 1971 dzieci i młodzieży, w zajęciach grupowych uczestniczyło 2555 uczniów, a w badaniach przesiewowych wzroku, słuchu i mowy 2670 dzieci.

Poradnia wydała w ubiegłym roku szkolnym 888 opinii oraz 463 orzeczenia, w tym 96 do nauczania indywidualnego, 220 do kształcenia specjalnego dla dzieci niepełnosprawnych, 137 do kształcenia specjalnego dla dzieci niedostosowanych społecznie lub zagrożonych niedostosowaniem.

➤ **Powiatowe placówki systemu oświaty**

Placówki oświatowe z terenu Powiatu Tarnogórskiego realizują szkolne programy profilaktyki, które uwzględniają m.in. zagadnienia dotyczące zapobiegania sięgania przez dzieci i młodzież po środki psychoaktywne oraz przeciwdziałania przemocy i agresji. Prowadzą profilaktyczną działalność informacyjno-edukacyjną skierowaną do dzieci, młodzieży, nauczycieli i wychowawców oraz rodziców i opiekunów. Udzielają wsparcia i pomocy dzieciom i młodzieży zagrożonej

uzależnieniem i przemocą oraz ich rodzicom, a także dzieciom i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym.

Szczególną rolę w zakresie wsparcia uczniów z zaburzeniami psychicznymi pełnią trzy placówki szkolne, tj. Salezjański Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, ul. Śniadeckiego 1, 42-604 Tarnowskie Góry, Specjalny Ośrodek Szkolno- Wychowawczy ul. Strzelców Bytomskich 7, 42-600 Tarnowskie Góry oraz Zespół Szkół Specjalnych w Radzionkowie, ul. Zofii Nałkowskiej 2, 41-922 Radzionków.

W ramach Specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego działa: Szkoła Podstawowa Specjalna, Gimnazjum Specjalne, Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna, Internat SOSW, Szkoła Przystosowująca do Pracy Nr 1. Ośrodek obejmuje wszechstronną opieką dzieci i młodzież wieku od 3 do 21 lat posiadające orzeczenie o upośledzeniu umysłowym w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym.

➤ **Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych¹³**

Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych realizuje zadania wynikające z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 roku (Dz. U. z 2010 Nr 214, poz.1407 z późn. zm.) oraz koordynuje działalność Starostwa i powiatowych jednostek organizacyjnych, w tym Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowego Urzędu Pracy, w zakresie udzielanej pomocy materialnej ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, w szczególności:

- 1) W zakresie obsługi Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych realizuje zadania związane z:
 - udzielaniem informacji w sprawach z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudniania osób niepełnosprawnych,
 - ubieganiem się o dofinansowanie środkami Funduszu projektów realizowanych przez podmioty działające na rzecz osób niepełnosprawnych,
 - udzielaniem dofinansowania środkami Funduszu do zadań realizowanych przez osoby niepełnosprawne,
 - inicjowaniem i prowadzeniem działań mających na celu rozpowszechnianie informacji o programach i formach pomocy realizowanych z udziałem środków Funduszu,
 - dbałością o zapewnienie płynności finansowej środkami Funduszu,
 - kompleksową sprawozdawczością w zakresie udzielonej pomocy materialnej ze środków Funduszu.
- 2) W zakresie koordynacji działań powiatowych jednostek organizacyjnych realizuje zadania związane z:
 - gromadzeniem, opracowywaniem i przekazywaniem Staroście i Zarządowi informacji o sposobie dysponowania środkami finansowymi Funduszu przez powiatowe jednostki organizacyjne,

¹³ Dane z strony internetowej <http://www.bip.tarnogorski.pl/>

- ustalaniem założeń do rocznych planów rzeczowo-finansowych dotyczących realizacji zadań wynikających z obowiązujących przepisów oraz sporządzaniem kwartalnych sprawozdań z ich wykorzystania.
- 3) Współpracuje ze stowarzyszeniami oraz organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji zawodowej i społecznej tych osób.
 - 4) Zapewnia obsługę Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych przy Staroście.
 - 5) Wykonuje czynności związane z bieżącym nadzorem nad Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach w części dotyczącej finansowania i rozliczania uczestnictwa osób niepełnosprawnych z terenu Powiatu w zajęciach Warsztatów Terapii Zajęciowej.
 - 6) Wykonuje czynności związane z bieżącym nadzorem nad realizacją i finansowaniem zadań wynikających z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, które są realizowane przy pomocy środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Tarnowskich Górach oraz w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowskich Górach.
 - 7) Współpracuje z organami administracji rządowej samorządowej oraz innymi organami administracji publicznej w sprawach:
 - pomocy społecznej i rehabilitacji osób niepełnosprawnych - zgodnie ze wskazaniami zawartymi w orzeczeniu o niepełnosprawności i o stopniu niepełnosprawności,
 - toczących się postępowań przed organami rentowymi i instytucjami realizującymi ubezpieczenia społeczne.
 - orzecznictwa i rehabilitacji osób niepełnosprawnych.

W ramach struktury Biura ds. Osób Niepełnosprawnych działa **Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności**, który wykonuje zadania w zakresie orzekania o niepełnosprawności, a w szczególności:

- 1) ustala niepełnosprawność lub stopień niepełnosprawności,
- 2) wydaje wskazania dotyczące odpowiedniego zatrudnienia uwzględniającego psychofizyczne możliwości danej osoby,
- 3) wydaje wskazania dotyczące szkolenia, w tym specjalistycznego,
- 4) wydaje wskazania dotyczące zatrudnienia w zakładzie aktywności zawodowej,
- 5) wydaje wskazania dotyczące uczestnictwa w terapii zajęciowej,
- 6) wydaje wskazania dotyczące konieczności zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne, środki pomocnicze oraz pomoce techniczne ułatwiające funkcjonowanie danej osoby,
- 7) wydaje wskazania dotyczące korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji,
- 8) wydaje wskazania dotyczące konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji,
- 9) wydaje wskazania dotyczące spełniania przez osobę niepełnosprawną przesłanek określonych w art. 8, ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 roku Prawo o ruchu drogowym.

W ramach ustawowo realizowanych zadań Zespół orzeka m.in. w zakresie zaburzeń psychicznych:

- upośledzenia umysłowego, od upośledzenia umiarkowanego (kod 01-U);
 - chorób psychicznych, w tym: zaburzeń psychotycznych, zaburzeń nastroju począwszy od zaburzeń o umiarkowanym stopniu nasilenia, utrwalonych zaburzeń lękowych o znacznym stopniu nasilenia, zespołów otępiennych (kod 02-P);
 - całościowych zaburzeń rozwojowych, powstałych przed 16 rokiem życia, z utrwalonymi zaburzeniami interakcji społecznych lub komunikacji werbalnej oraz stereotypami zachowań, zainteresowań i aktywności o co najmniej umiarkowanym stopniu nasilenia (kod 12-C).
- **Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowskich Górach (PUP)¹⁴.**

Bezrobocie jest jednym ze wskaźników opisujących sytuację społeczno - ekonomiczną danej populacji. Jednocześnie stanowi też istotny czynnik wpływający na stan jej zdrowia. Z informacji i danych Powiatowego Urzędu Pracy w Tarnowskich Górach wynika, że na terenie Powiatu, według danych statystycznych na dzień 31.05.2011 r. liczba niepełnosprawnych zarejestrowanych w tutejszym Urzędzie Pracy wynosi łącznie 284 osoby. Niepełnosprawni stanowią bardzo zróżnicowaną grupę zarówno pod względem wieku jak i wykształcenia oraz stopnia niepełnosprawności. Odsetek osób posiadających zaburzenia psychiczne i choroby pokrewne waha się na poziomie 33 osób, co stanowi 11,6 % ogólnej liczby osób niepełnosprawnych. Wśród tej grupy znajduje się 21 osób posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z powodu zaburzeń psychicznych oraz 12 osób ze schorzeniami umysłowymi. Przeważającą grupę stanowią osoby w wieku poniżej 50 roku życia (58%) posiadające niski poziom wykształcenia tj. podstawowe, gimnazjalne lub zawodowe (77%), a zaledwie 8 zarejestrowanych osób ukończyło edukację na poziomie szkoły średniej ogólnokształcącej lub zawodowej. Dominującą grupą są osoby posiadające lekki stopień niepełnosprawności 55%¹⁵.

Powyższe dane nie odzwierciedlają jednak skali problemu z jakim mamy do czynienia. Przypuszcza się, że osoby z orzeczeniami chorób psychicznych niechętnie rejestrują się w Urzędach lub jeżeli rejestrują się to nie przedstawiają na to żadnych dokumentów lub też najczęściej nigdy o tym nie informują pracownika Urzędu bojąc się, że stracą szansę na zatrudnienie.

Ponadto każda osoba zarejestrowana w Urzędzie Pracy, pełnosprawna czy niepełnosprawna mogła przechodzić lub może przechodzi właśnie kryzys psychiczny. Wśród osób bezrobotnych, które w sposób szczególny narażone są na wystąpienie takiego kryzysu są nie tylko osoby długotrwale bezrobotne, ale też osoby młode, dobrze wykształcone. Długotrwale pozostawanie bez zatrudnienia i związany z tym brak środków materialnych służących realizacji podstawowych potrzeb życiowych, a z czasem nawet także wykluczenie społeczne i izolacja, staje się czynnikiem wyzwalającym liczne zaburzenia psychiczne. Podobnie jest też w przypadku osób młodych, które nie potrafią samodzielnie odnaleźć się na rynku pracy. Dłuższe pozostawanie bez zatrudnienia, brak perspektyw dalszego

¹² Dane pochodzą z „Sprawozdania z realizacji Programu aktywizacji zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi z terenu powiatu tarnogórskiego na lata 2011-2015” – pismo ZS.062.2/2012 oraz z strony internetowej PUP w Tarnowskich Górach, <http://www.pup-tg.pl/>

¹⁵ Dane z PUP w Tarnowskich Górach – „Program aktywizacji zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi z terenu powiatu tarnogórskiego na lata 2011 - 2015”

rozwoju i brak możliwości podjęcia pracy zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami wpływać może również na ich zdrowie psychiczne. Trudno jest zatem ocenić na podstawie danych posiadanych przez Urząd Pracy, skali i rozmiarów zjawiska jakim są zaburzenia psychiczne.

Do Powiatowego Urzędu Pracy w Tarnowskich Górach wpływają oferty pracy przeznaczone wyłącznie dla osób z orzeczoną stopniem niepełnosprawności. Oferty zgłaszane dla osób niepełnosprawnych dotyczą głównie prostych, nieskomplikowanych prac.

PUP w Tarnowskich Górach udostępnia możliwość korzystania ze stacjonarnej (tablica informacyjna w PUP) oraz internetowej bazy ofert pracy (www.pup-tg.pl, www.sprawni-niepełnosprawni.pl), a także telefonicznej informacji o aktualnych propozycjach zatrudnienia.

Zainteresowani mają zapewniony dostęp do aktualnej bazy ofert staży, przygotowania zawodowego oraz szkoleń, a także bezpośredni kontakt z pracownikiem Powiatowego Urzędu Pracy odpowiedzialnym za realizację danej formy wsparcia.

Urząd przystąpił do współpracy z Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych w celu realizacji programu JUNIOR, zapewniającego możliwość udziału w stażach niepełnosprawnych osób bezrobotnych do 25 roku życia. Uzyskano również wsparcie finansowe w ramach środków PFRON przeznaczone na aktywizację zawodową osób zarejestrowanych jako poszukujące pracy. Urząd Pracy w Tarnowskich Górach współdziałał w realizacji projektu Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Katowicach „Razem Sprawnie”.

Równocześnie prowadzono działania informacyjne mające na celu podniesienie poziomu wiedzy i świadomości wśród osób niepełnosprawnych upośledzonych umysłowo i chorych psychicznie, a także wobec potencjalnych pracodawców. W tym zakresie przeprowadzono kampanie informacyjną dotyczącą przybliżenia problematyki korzyści wynikających z zatrudniania osób niepełnosprawnych poprzez wręczanie ulotek informacyjnych „Niepełnosprawny pracownik w twojej firmie”, „Jesteś niepełnosprawny – zobacz co oferuje Powiatowy Urząd Pracy”. Powyższe materiały promocyjne były dystrybuowane również na targach pracy, giełdach pracy i spotkaniach organizowanych przez pracowników Powiatowego Urzędu Pracy, a także w Gminnych Punktach Informacyjnych głównie wśród potencjalnych beneficjentów.

Działania promocyjne objęły również publikacje zamieszczane w INFORMATORZE wydawanym przez Urząd Pracy, gdzie ukazywały się artykuły nt. problematyki osób niepełnosprawnych.

Powstała również publikacja zawierająca wykaz Zakładów Pracy Chronionej na terenie województwa śląskiego, która jest dostępna w siedzibie Urzędu.

Ogłoszono nabór i realizowano wykonanie wniosków o finansowanie rozpoczęcia działalności gospodarczej, a także utworzenia stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej. Ponadto organizowano spotkania doradcze i informacyjne (indywidualne oraz grupowe) dające beneficjentom możliwość uzyskania pomocy w zakresie wsparcia w wyborze odpowiedniego zawodu, a także z zakresu umiejętności poszukiwania pracy.

W 2011 roku do odbycia staży skierowano 3 osoby z orzeczoną stopniem niepełnosprawności z powodu upośledzenia umysłowego lub chorób psychicznych, 1 osoba została

skierowana do pracy w ramach prac interwencyjnych oraz 1 osoba wykonywała pracę w ramach prac społecznie użytecznych.

➤ **Organizacje pozarządowe¹⁶**

Wśród organizacji działających na terenie powiatu Tarnogórskiego problematyką pomocy osobom chorym psychicznie, upośledzonym umysłowo, uzależnionym i współuzależnionym zajmują się m.in.:

- Stowarzyszenie Pomocy Chorym Psychicznie, adres siedziby ul. Bytomska 15, 42-600 Tarnowskie Góry (w siedzibie MOPS). Spotkania odbywają się we wtorki od godz. 15³⁰ do godz. 19⁰⁰. Pomoc świadczona jest terytorialnie: pomoc przeznaczona jest dla mieszkańców powiatu tarnogórskiego - byłych pacjentów szpitali psychiatrycznych lub poradni zdrowia psychicznego. Formy oferowanej pomocy: pomoc poradniczo - informacyjna, grupy wsparcia i samopomocy, organizowanie wolnego czasu: wycieczki, imprezy;
- Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, adres siedziby ul. Nowa 31, 42-600 Tarnowskie Góry, telefon (32) 285-80-48. Formy oferowanej pomocy: poradniczo - informacyjna, pomoc w zdobyciu sprzętu rehabilitacyjnego, organizowanie wolnego czasu: wycieczki, turnusy, imprezy, rozwój zainteresowań i uzdolnień;
- Stowarzyszenie „Serdeczni”, adres siedziby ul. Kard. Wyszyńskiego 135, 42-612 Tarnowskie Góry, telefon (32) 384-73-04. Pomoc skierowana jest dla dzieci i młodzieży specjalnej troski oraz ich rodziców / opiekunów. Formy oferowanej pomocy: poradniczo – informacyjna, doraźna pomoc finansowa, pomoc rzeczowa, usługi opiekuńcze i medyczne oraz rehabilitacyjne, grupy wsparcia i samopomocy, profesjonalna pomoc psychologa i terapeuty, pomoc żywnościowa itp.
- Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży Niepełnosprawnej, adres siedziby Plac Jana Pawła II nr 4, 41-922 Radzionków, telefon / fax (32) 286-65-31, (32) 286-65-31;
- Stowarzyszenie Klub Abstynentów „JUTRZENKA”, adres siedziby ul. Janasa 1a, 42-612 Tarnowskie Góry, telefon / fax (32) 284-36-59 (telefon czynny w czasie spotkań od pon. do pt. od godz. 16⁰⁰ do godz. 19⁰⁰). Dokumenty potrzebne do uzyskania pomocy: skierowanie z Poradni Odwykowej, MOPS- u, Tarnogórskiego Ośrodka Terapii Uzależnień, Profilaktyki i Pomocy Psychologicznej lub Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Formy oferowanej pomocy: pomoc poradniczo – informacyjna, pomoc psychologiczna, grupy wsparcia i samopomocy, itp.
- Klub Abstynentów ITAKA, adres siedziby ul. Staromiejska 8, 42-610 Miasteczko Śląskie
- Kaletańskie Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich „Twoja Szansa”, adres siedziby ul. Żwirki i Wigury 2, 42-660 Kalety, telefon / fax (34) 352 76 32. Pomoc skierowana do osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu. Formy oferowanej pomocy: terapia, pomoc psychologiczna, wsparcie. Dyżur w każdy czwartek od 17.00 do 20.00.

¹⁶ Informator dla osób niepełnosprawnych, <http://www.skrzydlapowiatu.tarnogorski.pl/>

5. Analiza stanu istniejącego – słabe i mocne strony Powiatu Tarnogórskiego w obszarze Zdrowia Psychicznego.

<p>MOCNE STRONY:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ posiadanie oddziału szpitalnego psychiatrycznego ✓ dobrze funkcjonująca, istniejąca baza pomocy i rehabilitacji społecznej i zawodowej ✓ wzrastająca dostępność do sieci internetowej zapewniająca możliwość pozyskiwania różnych informacji ✓ dostęp do zajęć profilaktycznych i terapeutycznych ✓ zaangażowanie, doświadczenie i wiedza pracowników jednostek działających na rzecz zdrowia psychicznego ✓ funkcjonowanie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych ✓ funkcjonujące w powiecie Poradnie Zdrowia Psychicznego dla dorosłych ✓ wystarczająca ilość łóżek dla dorosłych na oddziale psychiatrycznym szpitala. ✓ zapewniona ciągłość i dostępność do Warsztatów Terapii Zajęciowej ✓ dostępność do świadczeń zdrowotnych dla dzieci i młodzieży na terenie Powiatu 	<p>SŁABE STRONY :</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ brak lekarzy - specjalistów dziecięcych ✓ brak łóżek dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi w oddziałach szpitala ✓ brak zespołu środowiskowego w Powiecie, który realizowałby cotygodniowe wizyty u pacjentów ✓ brak zakładów pracy chronionej ✓ brak zakładów aktywizacji zawodowej ✓ niedostateczna ilość środków finansowych ✓ brak miejsc hostelowych i mieszkań chronionych pozwalających usamodzielniać się osobie niepełnosprawnej ✓ słaby przepływ informacji pomiędzy jednostkami działającymi na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi
<p>SZANSE:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ zwiększanie zakresu świadczeń oferowanych przez Szpital ✓ przełamanie stereotypów panujących w społeczeństwie ✓ pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację programu ✓ zmiany modelu pracy z uczniem ✓ rozwój organizacji pozarządowych 	<p>ZAGROŻENIA:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ negatywne nastawienie społeczeństwa do osób z zaburzeniami psychicznymi ✓ obawa pracodawców przed zatrudnianiem osób z zaburzeniami psychicznymi ✓ zmniejszenie ilości środków finansowych z NFZ na leczenie i profilaktykę zaburzeń psychicznych ✓ brak środków finansowych na realizację programu ✓ ograniczenie lub zaprzestanie działalności przez organizacje pozarządowe

Rozdział III

Program Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Tarnogórskiego na lata 2013 - 2015

1. Cele, zadania i harmonogram realizacji Programu

Szczegółowe cele i zadania dla poszczególnych podmiotów zobowiązanych do jego realizacji określone są w ustanowionym na lata 2011 - 2015 Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego. Stąd też cele główne i szczegółowe Powiatowego Programu są tożsame z Narodowym Programem Ochrony Zdrowia Psychicznego.

Odnosząc się zatem do zadań samorządu powiatowego przez pryzmat istniejących już zasobów i działań należy stwierdzić, że zadania na rzecz osób psychicznie chorych w zakresie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego w Powiecie Tarnogórskim już są realizowane.

Harmonogram realizacji zadań w ramach Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Tarnogórskiego na lata 2013 - 2015

1. Cele główne: Promocja zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym				
1.1 Cele szczegółowe: Upowszechnianie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu				
Zadanie	Forma realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy	Wskaźnik monitorujący
Ustalenie priorytetów promocji zdrowia psychicznego dla Powiatu Tarnogórskiego	Lista priorytetów stanowiąca załącznik nr 1 do niniejszego Programu	2012 r.	Zespół Koordynujący PPOZP	Przygotowana lista priorytetów
Opracowanie Programu Promocji Zdrowia Psychicznego Powiatu Tarnogórskiego .	Program Promocji Zdrowia Psychicznego. stanowiący załącznik nr 2 do niniejszego Programu	2012 r.	Zespół Koordynujący PPOZP	Przygotowany Program
Realizacja Programu Promocji Zdrowia Psychicznego Powiatu Tarnogórskiego .	Prowadzenie działań promujących zdrowie psychiczne i zapobiegających zaburzeniom psychicznym stanowiących załącznik nr 2 niniejszego Programu	Realizacja zgodnie z załącznikiem nr 2 niniejszego Programu	Zgodnie z załącznikiem nr 2 niniejszego Programu	Zgodnie z załącznikiem nr 2 niniejszego Programu

1.2 Cele szczegółowe: Zapobieganie zaburzeniom psychicznym				
Zadanie	Forma realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy	Wskaźnik monitorujący
Opracowanie programu zapobiegania przemocy w	„Program Przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ofiar przemocy	Utworzony	PCPR w Tarnowskich Górach we współpracy	Przygotowany program

rodzinie, w szkole i w środowisku lokalnym.	w rodzinie realizowany w Powiecie Tarnogórskim w latach 2011-2016” zatwierdzony Uchwałą Nr XI/110/2011 Rady Powiatu w Tarnowskich Górach z dnia 28 czerwca 2011 r.		z Policją, szkołami, NGO, TOTU, kuratorami, sądem, OPS, Aresztem Śledczym	
Realizacja ww. programu zapobiegania przemocy w rodzinie.	1) opracowywanie i rozpowszechnianie materiałów i kampanii informacyjno-edukacyjnych na temat zjawiska przemocy w rodzinie, jego negatywnych skutków i sposobów powstrzymania 2) działalność Punktu Konsultacyjnego dla Osób Poszkodowanych w wyniku przestępstw i przemocy 3) specjalistyczne poradnictwo psychologiczne, prawne, socjalne i rodzinne w Punkcie Interwencji Kryzysowej 4) programy terapeutyczne i grupy wsparcia dla ofiar przemocy 5) realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie.	Realizacja ciągła	PCPR w Tarnowskich Górach we współpracy z Policją, szkołami, NGO, TOTU, kuratorami, sądem, OPS, Aresztem Śledczym	1) ilość materiałów informacyjnych (ulotek, plakatów, informatorów); nazwy i ilość kampanii 2) ilość porad; ilość osób korzystających z pomocy w Punkcie 3) ilość porad; ilość rodzin i osób korzystających z poradnictwa 4) ilość grup wsparcia dla ofiar przemocy; ilość programów terapeutycznych ; ilość uczestników grup wsparcia i grup terapeutycznych 5) ilość edycji programów korekcyjno-edukacyjnych; ilość sprawców objętych programem

Realizacja programów zapobiegania przemocy w szkole, zgodnie z potrzebami środowisk szkolnych, z uwzględnieniem istniejących regulacji prawnych (istniejące oraz tworzone na kolejne lata szkolne, programy w szkołach, w tym tzw. szkolne programy profilaktyki).	- pogadanki, wykłady, plakaty tematyczne - programy profilaktyczne	Realizacja ciągła	Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Tarnowskich Górach we współpracy ze szkołami ponadgimnazjalnymi z terenu Powiatu i ze Starostwem Powiatowym.	Ilość programów
--	---	-------------------	---	-----------------

Cel szczegółowy 1.4. Organizacja systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego.

Zadanie	Forma realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy	Wskaźnik monitorujący
Tworzenie lokalnych ośrodków pomocy kryzysowej oferujących poradnictwo i pomoc w stanach kryzysu zagrażającego zdrowiu psychicznemu.	Organizacja systemu poradnictwa i pomocy w stanach kryzysu psychicznego, przemocy w rodzinie poprzez działający Punkt Interwencji Kryzysowej czynny przy PCPR w Tarnowskich Górach	Realizacja ciągła do końca 2013 r.	PCPR w Tarnowskich Górach	Liczba ośrodków
Wzmocnienie i wypromowanie Punktu Interwencji Kryzysowej otworzonego przy PCPR w Tarnowskich Górach.	1) nawiązanie współpracy z lekarzem psychiatrą, 2) informacje w lokalnej prasie o działalności punktu	do 2013 r.	PCPR w Tarnowskich Górach	1) nawiązano / nie nawiązano 2) liczba informacji zamieszczonych w lokalnej prasie
Utrzymanie systemu pomocy psychologiczno-pedagogicznej dziecku.	- dostęp do pedagoga/psychologa szkolnego - łatwość dostępu do logopedy i innych specjalistów	Realizacja ciągła	Szkoły – dyrektorzy, pedagodzy, szkolni, wychowawcy, nauczyciele, Powiatowa Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Liczba osób objętych zadaniem, liczba udzielonych porad

Cel główny 2. ZAPEWNIENIE OSOBOM Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI WIELOSTRONNEJ I POWSZECHNIE DOSTĘPNEJ OPIEKI ZDROWOTNEJ ORAZ INNYCH FORM OPIEKI I POMOCY NIEZBĘDNYCH DO ŻYCIA W ŚRODOWISKU RODZINNYM I SPOŁECZNYM.				
Cel szczegółowy 2.1 Upowszechnianie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej				
Zadanie	Forma realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki monitorujące
Zapewnienie opieki zdrowotnej na oddziale psychiatrycznym Szpitala osobom z zaburzeniami psychicznymi, w tym uzależnionych od alkoholu i substancji psychoaktywnych,	utrzymanie ilości miejsc na Oddziale Psychiatrycznym WSP S.A. – 60 łóżek;	Realizacja ciągła	szpital	Liczba leczonych na oddziale psychiatrycznym, liczba miejsc
Zapewnienie na dotychczasowym poziomie ciągłości i dostępności do Domów Pomocy Społecznej i Warsztatów Terapii Zajęciowej.	utrzymanie ilości miejsc w warsztatach terapii zajęciowej – 70 miejsc, utrzymanie ilości miejsc w Domach Pomocy Społecznej- 469 miejsc,	Realizacja ciągła	PCPR w ramach, WTZ-ów, DPS,	Liczba osób przebywających w DPS-ach i WTZ-ach
Zapewnienie opieki zdrowotnej w przyszpitalnej poradni zdrowia psychicznego, Poradni zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży oraz Poradni leczenia nerwic	Utrzymanie dotychczasowego kontraktu z NFZ na w/w Poradnie, utrzymanie personelu medycznego, lekarzy psychiatrów, psychologów	Realizacja ciągła	szpital	Liczba udzielonych porad w w/w poradniach

Cel szczegółowy 2.2. Upowszechnianie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego.

Zadanie	Forma realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki monitorujące
Wspieranie finansowe samopomocowych projektów służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Udzielenie dotacji na realizację zadań publicznych organizacjom pozarządowym oraz w ramach otwartego konkursu ofert na wykonanie zadań publicznych	2014 - 2015	Powiat Tarnogórski	liczba dotacji
Zwiększenie udziału zagadnień pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi w działalności PCPR	Zwiększenie udziału zagadnień pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi w działalności PCPR	Realizacja ciągła	PCPR w Tarnowskich Górach	Liczba zadań, w których uczestniczą osoby z zaburzeniami psychicznymi

Cel szczegółowy 2.2. Aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi.

Zadanie	Forma realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki monitorujące
Zwiększenie dostępności rehabilitacji zawodowej, organizacja poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	1.Inicjowanie, wspieranie i organizowanie poradnictwa zawodowego oraz informacja zawodowa realizowane przez doradców zawodowych. 2.Organizacja szkoleń dla osób ze schorzeniami psychicznymi 3.Organizowanie aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu w ramach posiadanych środków tj. staże, prace interwencyjne, przygotowanie zawodowe, dotacje	Realizacja ciągła	PUP w Tarnowskich Górach	Ilość uczestników/ przyznane dotacje

	na rozpoczęcie działalności, refundacja kosztów związanych z utworzeniem stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej.			
Przygotowanie i realizacja kampanii szkoleniowo – informacyjnej adresowanej do pracodawców promującej zatrudnienie osób z zaburzeniami psychicznymi	1. Skierowana do pracodawców kampania informacyjna o możliwościach uzyskania wsparcia zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi. 2. przygotowanie i rozpowszechnienie informacyjnych ulotek skierowanych do pracodawców przy współudziale instytucji i organizacji działających na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi	Realizacja ciągła.	PUP w Tarnowskich Górach	Ilość pracodawców poinformowanych na temat możliwości zatrudniania osób niepełnosprawnych z chorobami psychicznymi lub upośledzeniem umysłowym (w trakcie spotkań, wizyt, listownie).
Realizacja opracowanego PROGRAMU aktywizacji zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi z terenu Powiatu Tarnogórskiego na lata 2011 - 2015	- promocja aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych upośledzonych umysłowo i chorych psychicznie na otwartym rynku pracy - przełamywanie istniejących barier i stereotypów zawodowych wśród osób chorych psychicznie i upośledzonych umysłowo oraz wsparcie merytoryczne przy sporządzaniu dokumentów aplikacyjnych - zwiększenie możliwości zatrudnienia osób	Realizacja ciągła	PUP w Tarnowskich Górach	Liczba osób objętych zadaniem,

	upośledzonych umysłowo i chorych psychicznie oraz efektów społecznych płynących z aktywizacji zawodowej tych osób			
--	---	--	--	--

Cel szczegółowy 2.4. Skoordynowanie różnych form opieki i pomocy.

Zadanie	Forma realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki monitorujące
Powołanie powiatowego zespołu koordynującego opracowanie i realizację programu	Dokument powołujący zespół – Uchwała Nr 194/975/2012 Zarządu Powiatu w Tarnowskich Górach z dnia 3 września 2012 roku <i>w sprawie: powołania Zespołu Koordynującego Opracowanie i Realizację Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2013 – 2015</i>	2012 r.	Zarząd Powiatu	Powołany zespół
Opracowanie Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Tarnogórskiego zawierającego szczegółowy harmonogram	1.Zebranie informacji o stanie istniejącym i potrzebach ludności Powiatu Tarnogórskiego. 2.Opracowanie programu.	2012 r.	Zespół koordynujący PPOZP,	Zrealizowano
	3.Przyjęcie Programu przez Radę Powiatu w Tarnowskich Górach	Grudzień 2012 r.	Rada Powiatu w Tarnowskich Górach	Zrealizowano/ niezrealizowano
Realizacja, koordynowanie i monitorowanie powiatowego programu ochrony zdrowia psychicznego.	1.Zbieranie informacji o zadaniach realizowanych przez poszczególne jednostki z przy uwzględnieniu wskaźników monitorujących 2.Badanie zgodności założonych w programie celów	Realizacja ciągła od daty uchwalenia przez Radę Powiatu Programu Monitoring i ewaluacja	Zespół koordynujący PPOZP	Wywiązywanie się z zadań określonych w harmonogramie

	<p>z aktualną sytuacją w zakresie ochrony zdrowia psychicznego na terenie Powiatu</p> <p>3. Proponowanie zmian programu w zależności od zmieniającej się sytuacji w Powiecie i zapotrzebowania mieszkańców</p> <p>4. Przynajmniej raz na pół roku organizowanie spotkań Zespołu w celu analizowania i monitorowania sytuacji osób upośledzonych umysłowo i chorych psychicznie.</p>	<p>raz w roku do 15 maja.</p> <p>W miarę potrzeb</p>		
Przygotowanie aktualizowanego corocznie przewodnika informującego o dostępnych formach opieki zdrowotnej i pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	<p>- uaktualnianie i zamieszczenie na stronie internetowej Powiatu, PCPR w Tarnowskich Górach, informatora – przewodnika informującego o dostępnych formach opieki zdrowotnej i pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób niepełnosprawnych w tym z zaburzeniami psychicznymi,</p> <p>- coroczna aktualizacja informatora - przewodnika</p>	Realizacja ciągła	Zespół koordynujący PPOZP, PCPR w Tarnowskich Górach we współpracy z PUP	Publikacja

PODSUMOWANIE

Niniejszy Program zawiera informacje o istniejącym stanie infrastruktury społeczno – zdrowotnej powiatowych jednostek oraz wyznacza kierunki, w jakich powinny zmierzać działania na rzecz ochrony zdrowia psychicznego. Program bazuje na realnie podejmowanych działaniach na istniejącej infrastrukturze powiatowej, która w okresie danego roku jest w stanie zapewnić realizację przyjętych priorytetów i zadań.

Program ma charakter otwarty i przy zaangażowaniu władz publicznych i zainteresowanych stron będzie aktualizowany w miarę pojawiających się potrzeb mieszkańców oraz możliwości prawnych i finansowych samorządu powiatowego.

Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2013 - 2015 wpisuje się w istniejącą strategię na rzecz osób niepełnosprawnych Powiatu Tarnogórskiego.

Zgodnie ze zadaniem 1.1.1 Narodowego Programu, Zespół Koordynujący Opracowanie i Realizację Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2013 – 2015 ustalił priorytety promocji zdrowia psychicznego dla Powiatu Tarnogórskiego. Stanowią one załącznik nr 1 do niniejszego Programu. Priorytety te wytyczać będą kierunki działań planowanych do realizacji w ramach programu, przez poszczególnych realizatorów Programu.

Koszty Programu: koszty finansowe zostały określone w załączniku nr 3 do Programu Ochrony Zdrowia Powiatu Tarnogórskiego na lata 2013 - 2015.

Ewaluacja Programu

Ewaluacja dotyczyć będzie realizacji Programu oraz jego wpływu na zmianę zdrowia psychicznego i życia społecznego mieszkańców Powiatu Tarnogórskiego. Powiat zobowiązany jest do przesyłania ministrowi do spraw zdrowia lub wskazanemu przez niego podmiotowi w terminie do dnia 15 maja rocznego sprawozdania z wykonania zadań objętych harmonogramem realizacji Programu w roku poprzednim.

Załącznik nr 1
do Programu Ochrony
Zdrowia Psychicznego
Powiatu Tarnogórskiego
na lata 2013 - 2015

Priorytety Promocji Zdrowia Psychicznego Powiatu Tarnogórskiego na lata 2013 - 2015

1. Upowszechnienie wiedzy na temat zaburzeń psychicznych wśród społeczeństwa Powiatu Tarnogórskiego. (Wzrost świadomości dorosłych, wiedzy dzieci i młodzieży na temat zdrowia psychicznego).
2. Udział osób z zaburzeniami psychicznymi w życiu społecznym.
3. Utworzenie środowiskowego domu samopomocy jako bazy psychiatrycznego leczenia środowiskowego.
4. Zwiększanie akceptacji społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi. (Wzrost tolerancji wśród społeczeństwa wobec osób z zaburzeniami psychicznymi oraz zmniejszenie dyskryminacji stygmatyzacji osób chorych psychicznie).
5. Zapewnienie poczucia bezpieczeństwa opieki i oparcia społecznego osobom z zaburzeniami psychicznymi oraz w sytuacji kryzysowej zagrażającej zdrowiu psychicznemu.
6. Podejmowanie działań w zakresie profilaktyki zaburzeń psychicznych.
7. Zaangażowanie podmiotów z różnych sfer: organizacji pozarządowych, sektora publicznego i prywatnego we wspólną pracę dla ochrony zdrowia psychicznego.
8. Wdrożenie systemu informacji i komunikowania się którego celem będzie gromadzenie, efektywne wykorzystanie i rozpowszechnianie wiedzy w celu ochrony zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym.
9. Ułatwianie osobom z zaburzeniami psychicznymi aktywnego i pełnoprawnego udziału we wszystkich formach życia społecznego.

Program Promocji Zdrowia Psychicznego Powiatu Tarnogórskiego na lata 2013 – 2015.

Podstawą do opracowania Programu Promocji Zdrowia Psychicznego Powiatu Tarnogórskiego na lata 2013 – 2015 jest zadanie 1.1.2. - przewidziane do realizacji przez samorządy powiatów i gmin - Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2010 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego (Dz. U. z 2011 r. Nr 24, poz.128).

Promocja zdrowia psychicznego obejmuje działania, których celem jest tworzenie warunków sprzyjających nabywaniu umiejętności kontrolowania i wpływania na własne zdrowie. Działania w zakresie promocji zdrowia psychicznego są podejmowane od wielu lat. Na terenie Powiatu Tarnogórskiego brak jest specjalistycznych podmiotów zajmujących się promocją zdrowia psychicznego. Najczęściej podejmowane działania w zakresie promocji zdrowia psychicznego na terenie Powiatu Tarnogórskiego dotyczyły dzieci i młodzieży. W szkołach ponadgimnazjalnych Powiatu Tarnogórskiego realizowane były różnego rodzaju programy związane z ochroną zdrowia psychicznego. W szkołach tych realizowano programy dotyczące skutków spożywania alkoholu, zażywania substancji psychoaktywnych oraz zapobiegania zaburzeniom psychicznym. W ramach realizacji programów w szkołach prowadzone były pogadanki, dyskusje, debaty, warsztaty oraz prelekcje.

CEL GŁÓWNY 1. PROMOCJA ZDROWIA PSYCHICZNEGO I ZAPOBIEGANIE ZABURZENIOM PSYCHICZNYM**CEL SZCZEGÓŁOWY 1.1. Upowszechnianie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu**

Cel szczegółowy 1.1. realizowany będzie poprzez Program Promocji Zdrowia Psychicznego Powiatu Tarnogórskiego na lata 2013 - 2015 obejmujący następujące zadania:

Lp.	Cel operacyjny	Zadania	Instytucja odpowiedzialna	Termin	Źródło finansowania	Wskaźnik monitorujący
1.	Zwiększenie świadomości społeczeństwa i akceptacji osób chorych psychicznie	1.Organizacja dni otwartych w placówkach świadczących pomoc osobom z zaburzeniami psychicznymi	PCPR DPS-y WTZ-y Organizacje pozarządowe	w miarę możliwości finansowych jednostki	Budżety jednostek i organizacji, inne źródła zewnętrzne	zorganizowano/ nie zorganizowano
		2.Organizacja imprez integracyjnych	PCPR DPS-y WTZ-y Organizacje pozarządowe	w miarę możliwości finansowych jednostki	Budżety jednostek i organizacji, inne źródła zewnętrzne	zorganizowano/ nie zorganizowano

		3. Konkurs plastyczny dla podopiecznych WTZ i DPS np. pt. „Poznaj Mnie”	Starostwo Powiatowe przy współpracy z PCPR	2014 r.	Środki własne Powiatu	Zrealizowano/ niezrealizowano
		4. Wystawa konkursowych prac plastycznych podopiecznych WTZ i DPS np. pt. „Poznaj Mnie”	Starostwo Powiatowe przy współpracy z PCPR	2014 r.	Środki własne Powiatu	Zrealizowano/ niezrealizowano
		5. Konkurs poetycki dla uczniów szkół np. pt. „Jak cię widzę?”	Starostwo Powiatowe przy współpracy z dyrektorami szkół	2015 r.	Środki własne Powiatu	Zrealizowano/ niezrealizowano
2.	Profilaktyka zaburzeń zdrowia psychicznego	Prowadzenie zajęć dla dzieci i młodzieży w zakresie zachowań i stylu życia korzystnych dla zdrowia psychicznego w ramach szkolnych programów wychowawczych i szkolnych programów profilaktycznych.	PPPP, szkoły,	realizacja ciągła – godziny do dyspozycji wychowawcy , dodatkowe zajęcia z uczniami.	Budżety jednostek	1.liczba zajęć 2.liczba uczestników
		Organizacja wykładów i szkoleń dla pracujących z osobami z zaburzeniami psychicznymi i z upośledzeniem umysłowym.	Starostwo Powiatowe PPPP, jednostki organizacyjne działające w obszarze zdrowia psychicznego, szkoły	realizacja ciągła	Środki własne Powiatu Budżety jednostek	1.liczba uczestników 2.ilosc wykładów szkoleń
		Cykl artykułów w temacie promocji zdrowia psychicznego oraz przeciwdziałania dyskryminacji wobec osób z zaburzeniami psychicznymi.	Starostwo Powiatowe przy współpracy z Zespołem PPOZP i klinicznym oddziałem psychiatrycznym Szpitala WSP S.A.	realizacja ciągła	Środki własne Powiatu	Liczba artykułów
3.	Rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu	Organizacja prelekcji i warsztatów szkoleniowych, wykładów.	PPPP, Szpital, Starostwo Powiatowe, organizacje pozarządowe,	realizacja ciągła	Środki własne Powiatu Budżety jednostek i organizacji,	1.liczba uczestników, 2.liczba spotkań
		Promowanie wiedzy o sytuacjach zagrażających zdrowiu	Starostwo Powiatowe, PPPP, PUP Szpital, Jednostki	realizacja ciągła	Środki własne Powiatu Budżety jednostek i organizacji,	przekazano/ nie przekazano

		psychicznemu oraz o potrzebie szukania wykwalifikowanej pomocy poprzez przekazywanie materiałów informacyjnych do szkół, zakładów pracy.	organizacyjne Powiatu, organizacje pozarządowe			
4.	Wymiana informacji i komunikowania się w zakresie promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym	Konferencja Podsumowująca Program	Starostwo Powiatowe	czerwiec 2016 r.	Środki własne Powiatu	zorganizowano/ nie zorganizowano
		Coroczna konferencja z okazji światowego dnia chorych psychicznie (10 października)	Starostwo Powiatowe we współpracy z klinicznym oddziałem psychiatrycznym WSP S.A.	Październik 2013 - 2015	Środki własne Powiatu i szpitala	zorganizowano/ nie zorganizowano
		Rozpowszechnienie do szkół ponadgimnazjalnych z terenu Powiatu materiału multimedialnego w temacie chorób psychicznych celem do wykorzystania	Starostwo Powiatowe	2013 r.	Środki własne Powiatu	Rozpowszechniono/ nie rozpowszechniono
		Utworzenie przewodnika multimedialnego w temacie ochrony zdrowia psychicznego i dostępnych na terenie Powiatu Tarnogórskiego formach opieki zdrowotnej i pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi pt. „Gdzie szukać pomocy”	Starostwo Powiatowe, PCPR we współpracy z PUP.	2013 r.	Środki własne Powiatu	Utworzono/ nie Utworzono

Załącznik nr 3
Programu Ochrony
Zdrowia Psychicznego
Powiatu Tarnogórskiego
na lata 2013 - 2015

Nakłady na realizację Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Tarnogórskiego na lata 2013 - 2015.

Zadanie	Źródło finansowania	Termin realizacji
Ustalenie priorytetów promocji zdrowia psychicznego dla Powiatu Tarnogórskiego	bezkosztowo - powołany Uchwałą Nr 194/975/2012 Zarządu Powiatu w Tarnowskich Górach z dnia 3 września 2012 roku Zespół nie pobiera wynagrodzenia	2012 r.
Opracowanie Programu Promocji Zdrowia Psychicznego Powiatu Tarnogórskiego .	bezkosztowo - powołany Uchwałą Nr 194/975/2012 Zarządu Powiatu w Tarnowskich Górach z dnia 3 września 2012 roku Zespół nie pobiera wynagrodzenia	2012 r.
Organizacja dni otwartych w placówkach świadczących pomoc osobom z zaburzeniami psychicznymi	koszt szacunkowy: środki własne DPS ŁUBIE 3 000 zł	2013 r.
Organizacja imprez integracyjnych a. Noc Świętojańska w DPS ŁUBIE b. Piknik Integracyjny w DPS MIEDARY c. Festyn w DPS PRZYJAŻŃ d. Karaoke w DPS PRZYJAŻŃ e. Przegląd Umiejętności Artystycznych w DPS PRZYJAŻŃ f. Zabawa Karnawałowa w DPS PRZYJAŻŃ g. Biesiada Śląska w DPS PRZYJAŻŃ h. Zabawa Andrzejkowa w DPS PRZYJAŻŃ	a. środki zewnętrzne – sponsorzy b. bezkosztowo w ramach wynagrodzeń pracowników DPS Miedary, koszt szacunkowy: środki własne stowarzyszenia Unikatowi rok 2013 - 2 000 zł rok 2014 – 2 000 zł rok 2015 – 2 000 zł c. środki własne DPS Przyjaźń 800 zł d. środki własne DPS Przyjaźń 300 zł e. środki własne DPS Przyjaźń 700 zł f. środki własne DPS Przyjaźń 600 zł g. środki własne DPS Przyjaźń 300 zł h. środki własne DPS Przyjaźń 600 zł	a. Czerwiec 2013-2015, b. okres letni 2013 - 2015 pkt. od „c” do „h” - 2013 r.
Konkurs plastyczny dla podopiecznych WTZ i DPS np. pt. „Poznaj Mnie”	Środki własne Powiatu 1 500 zł (na zakup nagród, dyplomów, spotkanie w celu wręczenia nagród i dyplomów)	2014 r.
Wystawa konkursowych prac plastycznych podopiecznych WTZ i DPS np. pt. „Poznaj Mnie”	bezkosztowo - wystawa odbędzie się w Centrum Kultury Śląskiej, hol Starostwa.	2014 r.
Konkurs poetycki dla uczniów szkół np. pt. „Jak cię widzę?”	Środki własne Powiatu 1 500 zł (na zakup nagród, dyplomów, spotkanie w celu wręczenia nagród i dyplomów)	2015 r.
Prowadzenie zajęć dla dzieci i młodzieży w zakresie zachowań i stylu życia korzystnych dla zdrowia psychicznego.	Środki własne szkół w ramach wynagrodzeń osobowych pracowników jednostek oświatowych – wynagrodzenie nauczyciela, wychowawcy – nie przewiduje się wzrostu wynagrodzenia z tytułu prowadzenia zajęć	Realizacja lata 2013 - 2015

Organizacja wykładów dla pracujących z osobami z zaburzeniami psychicznymi i z upośledzeniem umysłowym	środki własne Powiatu łącznie 3 300 zł (Zakłada się minimum jeden wykład na rok) rok 2013 – 1100 zł (budżet ZS opłata prelegenta) rok 2014 – 1100 zł rok 2015 – 1100 zł (wynajem Sali konferencyjnej 304, nagłośnienie, energia w ramach budżetu Starostwa Powiatowego)	Realizacja lata 2013 - 2015
Cykl artykułów w temacie promocji zdrowia psychicznego oraz przeciwdziałania dyskryminacji wobec osób z zaburzeniami psychicznymi.	środki własne Powiatu łącznie 1200 zł (Zakłada się minimum 2 artykuły na rok – na stronie internetowej Starostwa, w zakładce Życie Powiatu) rok 2013 – 400 zł (budżet ZS) rok 2014 – 400 zł rok 2015 – 400 zł	Realizacja lata 2013 - 2015
Organizacja prelekcji i warsztatów szkoleniowych, wykładów itp. dla uczniów i mieszkańców Powiatu.	środki własne Powiatu łącznie 4 500 zł (Zakłada się minimum jeden wykład na rok) rok 2013 – 1500 zł (budżet ZS opłata prelegenta) rok 2014 – 1500 zł rok 2015 – 1500 zł (wynajem Sali konferencyjnej 304, nagłośnienie, energia w ramach budżetu Starostwa Powiatowego)	Realizacja lata 2013 - 2015
Promowanie wiedzy o sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu oraz o potrzebie szukania wykwalifikowanej pomocy poprzez przekazywanie materiałów informacyjnych do szkół, zakładów pracy.	bezkosztowo – udział w kampaniach zewnętrznych w tym przekazywanie pozyskanych ulotek, materiałów, strona internetowa Powiatu itp.	Realizacja lata 2013 - 2015
Konferencja Podsumowująca Program	środki własne Powiatu 2 000 zł	Czerwiec 2016 r.
Coroczna konferencja z okazji światowego dnia chorych psychicznie (10 października)	środki własne Powiatu łącznie 3 000 zł rok 2013 – 0 zł rok 2014 – 1500 zł rok 2015 – 1500 zł	Październik 2013 -2015
Rozpowszechnienie do szkół ponadgimnazjalnych z terenu Powiatu materiału multimedialnego w temacie chorób psychicznych celem do wykorzystania	bezkosztowo - koszt pracy pracownika Wydziału Edukacji Starostwa Powiatowego w ramach umowy o pracę.	2013 r.

Utworzenie przewodnika multimedialnego w temacie ochrony zdrowia psychicznego i dostępnych na terenie Powiatu Tarnogórskiego formach opieki zdrowotnej i pomocy społecznej dla osób z zaburzeniami psychicznymi pt. „Gdzie szukać pomocy”	bezkosztowo - koszt pracy pracownika Wydziału Zdrowia Spraw Społecznych i Nadzoru Właścicielskiego Starostwa Powiatowego w ramach umowy o pracę.	2013 r.
---	---	---------

Opracowanie programu zapobiegania przemocy w rodzinie, w szkole i w środowisku lokalnym.	bezkosztowo	Utworzony
Realizacja ww. programu zapobiegania przemocy w rodzinie: opracowywanie i rozpowszechnianie materiałów i kampanii informacyjno-edukacyjnych na temat zjawiska przemocy w rodzinie, jego negatywnych skutków i sposobów powstrzymania	środki finansowe podmiotów organizujących akcje, bezkosztowo.	Realizacja lata 2013 - 2015
Realizacja ww. programu zapobiegania przemocy w rodzinie: działalność Punktu Konsultacyjnego dla Osób Poszkodowanych w wyniku przestępstw i przemocy	środki własne w ramach wynagrodzenia pracowników PCPR i Policji	Realizacja lata 2013 - 2015
Realizacja ww. programu zapobiegania przemocy w rodzinie: specjalistyczne poradnictwo psychologiczne, prawne, socjalne i rodzinne w Punkcie Interwencji Kryzysowej	środki finansowe z EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO rok 2013 - 46 620, zł rok 2014 – 0 zł rok 2015 – 0 zł	Realizacja rok 2013 (projekt systemowy „Skrzydła Powiatu)
Realizacja ww. programu zapobiegania przemocy w rodzinie: programy terapeutyczne i grupy wsparcia dla ofiar przemocy	środki finansowe podmiotów realizujących akcje	Realizacja lata 2013 - 2015
Realizacja ww. programu zapobiegania przemocy w rodzinie: realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy w rodzinie.	środki z budżetu Państwa rok 2013 - 18 000 zł rok 2014 – 18 000 zł rok 2015 – 18 000 zł	Realizacja lata 2013 - 2015
Realizacja programów zapobiegania przemocy w szkole, zgodnie z potrzebami środowisk szkolnych, z uwzględnieniem istniejących regulacji prawnych (istniejące programy w szkołach, w tym tzw. szkolne programy profilaktyki).	Środki własne szkół w ramach wynagrodzeń osobowych pracowników jednostek oświatowych (pedagog szkolny, psycholog, godziny wychowawcze) nie przewiduje się wzrostu wynagrodzenia z tytułu realizacji programów.	Realizacja ciągła

Wzmocnienie i wypromowanie Punktu Interwencji Kryzysowej otworzonego przy PCPR w Tarnowskich Górach.	Środki własne PCPR w ramach wynagrodzeń pracowników	do 2013 r.
Utrzymanie systemu pomocy psychologiczno- pedagogicznej dziecku.	Środki własne szkół w ramach wynagrodzeń osobowych pracowników jednostek oświatowych	Realizacja ciągła
Wspieranie finansowe samopomocowych projektów służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Środki własne Powiatu łącznie 20 000 zł rok 2014 – 10 000 zł rok 2015 – 10 000 zł (zakłada się dwie dotację w trakcie realizacji programu w ramach otwartego konkursu ofert)	Realizacja lata 2014 - 2015
Zwiększenie udziału zagadnień pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi w działalności PCPR	Środki w ramach PFRON na likwidację barier: architektonicznych, technicznych, w komunikowaniu się, turnusy rehabilitacyjne, sprzęt rehabilitacyjny, sprzęt ortopedyczny i środki pomocnicze.	Realizacja ciągła
Zwiększenie dostępności rehabilitacji zawodowej, organizacja poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	Środki PUP w ramach PFRON i Funduszu Pracy w miarę możliwości finansowych i przekazywanych dotacji.	Realizacja ciągła
Przygotowanie i realizacja kampanii szkoleniowo – informacyjnej adresowanej do pracodawców promującej zatrudnienie osób z zaburzeniami psychicznymi	Środki PUP w ramach PFRON i Funduszu Pracy w miarę możliwości finansowych i przekazywanych dotacji.	Realizacja ciągła.
Realizacja opracowanego PROGRAMU aktywizacji zawodowej osób z zaburzeniami psychicznymi z terenu Powiatu Tarnogórskiego na lata 2011 – 2015	Środki PUP w ramach PFRON i Funduszu Pracy w miarę możliwości finansowych i przekazywanych dotacji.	Realizacja ciągła
Powołanie powiatowego zespołu koordynującego opracowanie i realizację programu	bezkosztowo	2012 r.
Opracowanie Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Tarnogórskiego zawierającego szczegółowy harmonogram	bezkosztowo - powołany Uchwałą Nr 194/975/2012 Zarządu Powiatu w Tarnowskich Górach z dnia 3 września 2012 roku Zespół nie pobiera wynagrodzenia	2012 r.
Realizacja, koordynowanie i monitorowanie powiatowego programu ochrony zdrowia psychicznego.	bezkosztowo - koszt pracy pracownika Wydziału Zdrowia Spraw Społecznych i Nadzoru Właścicielskiego Starostwa Powiatowego w ramach umowy o pracę.	Realizacja ciągła

Przygotowanie aktualizowanego corocznie przewodnika informującego o dostępnych formach opieki zdrowotnej i pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi.	bezkosztowo – koszt pracy pracownika PCPR w ramach umowy o pracę.	Realizacja ciągła
--	--	-------------------

UZASADNIENIE

Samorządy województw, powiatów i gmin znalazły się w gronie podmiotów zobligowanych do realizacji Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego. Nowe zadania jednostek samorządu terytorialnego określa Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 grudnia 2010 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego (Dz. U. z 2011 r. Nr 24, poz. 128). Jednym z założeń określonych w w/w rozporządzeniu jest opracowanie lokalnych - gminnych, powiatowych, wojewódzkich - programów ochrony zdrowia psychicznego.

Mając powyższe na uwadze przygotowany został powiatowy program, który ma na celu w szczególności:

- 1) utrzymanie na dotychczasowym poziomie dostępności do świadczeń z zakresu zdrowia psychicznego,
- 2) promocję zdrowia psychicznego i zapobieganie zaburzeniom psychicznym,
- 3) zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym,
- 4) upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego, kształtowanie zachowań i stylów życia korzystnych dla zdrowia psychicznego, rozwijanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu psychicznemu.

Ponadto należy podkreślić, iż zdrowie psychiczne jest jednym z czynników składającym się na dobrostan jednostki i społeczeństwa. Działania Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Tarnogórskiego na lata 2013-2015 mają się przyczynić do podniesienia poziomu wiedzy oraz poprawy stanu zdrowia psychicznego mieszkańców Powiatu Tarnogórskiego.

Koszty finansowe zostały określone w załączniku nr 3 do ww. Programu. Zaplanowane nakłady finansowe ze strony Powiatu na realizację Programu w latach 2013 – 2016 szacuje się na kwotę 37 000 zł.

Niniejszy program został opracowany przez Zespół Koordynujący Opracowanie i Realizację Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Powiatu Tarnogórskiego, powołany Uchwałą Nr 194/975/2012 Zarządu Powiatu w Tarnowskich Górach z dnia 3 września 2012 roku w sprawie: powołania Zespołu Koordynującego Opracowanie i Realizację Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2013 – 2015.

Mając powyższe na uwadze podjęcie uchwały jest zasadne.